

- 1381 קידושין עג: שורביי"ר sorbier
 ורדתא חוזר (אילן)
- 1382 קידושין עד. דה"מ בשודא דדייני וידונ"ש [vidons] widons נציג
 מלטיניח vicedominus (ממלא מקום השליט).
 בצרפתית חדישה vidame. מצוי רק בכתב-יד אחד.
 שם קוראים "משדא דדייני. הוא עצמו או אחר
 וידונ"ש לפי ט"ע (טביעת-עין) ברין שאין תלוי וכו'".
- 1383 קידושין פ: נקורים
 ביקידורי"ש ניקורים, דקירות
 bechedures
 נגזר מלשון bec (מקור).
- 1384 קידושין פא. (אפסרה)אפסר]
 קייבשטר"א א פ ס ר (ח ל ק
 chevestre מ ה ר ת מ ה, שבו
 מושכים את הבהמה
 או את ה ס ו ס
 (בצווארם)
- 1385 קידושין פא. סקבא
 רידושידור"א redoisedure
 קיהיק, פנימות [redoissedure]
 כאן בהוראה משאלת: נקדחת החורפה.
- 1386 קידושין פא. דה"מ נקט מצרא
 פלנק"א planche קרש
 רק בכתב-יד אחד קוראים: "דף קצר המוטל ברחב
 הנגר שקורין פלאנק"א".
- 1387 קידושין פא. כיבי
 מלנ"ץ malanz פצע
- 1388 קידושין פא: אכמר
 להשתעל [tosser] toser
- 1389 קידושין פב. סריקים
 פלוקידרי"ש flochiedres סורקי צמר
 [flochiedre]
 בלונדהיים גורס (פלוקידר"א) flochiedre (צורת
 היחיד, וכן בתרגומו לצרפתית). אבל אפשר להסתמך
 על אחת הגרסאות של הלעז, המסתיימת בשי"ן של
 הרבים, כפי שהסתמך בלונדהיים על גרסה אחרת
 המסתיימת באל"ף של היחיד.
- 1390 קידושין פב: מחטא דתלמיזתא
 ברושדי"ר brosdre רקמה
 רש"י מפרש כאן אותו ביטוי כמו לעיל מס' 97 (בתוך
 אותו מאמר, רק שכאן מיתחם לר' יהודה מה שמיחם
 שם לר' חסדא). אבל כאן הוא מסתפק במלה צרפתית
 אחת, ולא הוסיף כפי שהוסיף שם: "של גנבי"ש". גם
 שאר דברי הפירוש דומים פה ושם, אף שיש קצת
 הבדלים בלשון.
- 1391 בבא קמא ט: צבתא
 טינליי"ש [tenailles] tenalties צבת
- 1392 בבא קמא ט: צוותא
 שול"ץ solaz שעשוע (כ ל ו מ ר
 ח ב ר ה, המונעת
 מהארם הנזי בתוכה
 מלהשתעמם)
 ראה לעיל מס' 3. כאן קצת קשה להבין את המלה,
 כפי שהובנה בהופעותיה הקודמות. אולי מותר לומר,
 שרש"י עצמו התלבט לקיים את הגרסה "צוותא"
 במקום "צבתא". עם זאת אפשר לפרש, שהתחש
 אחראי יותר כשהוא שיחק באש. מפני שמצא בכך

בבא קמא

מרא 1401 בבא קמא כז: דה"מ כסף צורי
פושוי"ר [fossoir] פוסויר
ראה לעיל מס' 70.

1402 בבא קמא לו: דה"מ כסף צורי
קושטינטי"ן נובל"א קושטא (עיר
Costantin noble בתורכיה, אז בירת
הקיסרות הביזנטית,
בצרפתיה
Constantinople)

מצוי רק בכתב-יד אחד. בשאר כתבי-היד ובדפוסים
נכתב במקום הלע"ו השם המקובל בעברית לאותה
עיר: קושטנינה (יותר מאוחר קוצר ל"קושטא",
אולי בהשפעת המלה הארמית "קושטא", תרגום של
"אמת"). כפי שהיא כתובה (אך יש ספק, אם רשי
עצמו הזכיר אותה), המלה מוכיחה על גיירה עממית
של שם העיר, כאלו חלקה האחרון נובל"א הוא
התואר הצרפתי noble (אציל).

1403 בבא קמא מז: התריז
שלשול, שלשול,
מחלת-מעיים
עין פירוש רשי" על בבא מציעא צ., דה"מ
"זמתרת".

1404 בבא קמא נה. טווס
פאר"ן paon טווס

1405 בבא קמא נה. פסיוני
פירדרי"ן perdriz חגלה

1406 בבא קמא נה. (קועיה)קועא
חרטום bec ביי"ק

1407 בבא קמא נט: צבתא
טינלי"א [tenaille] tenalie צבת
אולי יש לפרש כאן (בלשון יחיד, רק בדפוס ולנא
חוקן ונדפס טנלי"ש) "החזקה" (המלה נגזרת
מהפעול tenir, "להחזיק") ולא "צבת", כלומר:
העובדה, שהח"ש מחזיק את השלהבת, ואוסן החזקתו,
.estal

בידור ושעשוע, אלא שרשי" עמד על ההוראה של
"חברה", ולכן דבריו נראים מטובכים למדאי. ור"ג
להלן מס' 1407.

1393 בבא קמא יז: אוכף
שיל"א sele אוכף

1394 בבא קמא יז: נובר
פוריי"ר forjier לנבור
אח הפועל הזה ראינו במשמעות של "לקדח, לעשות
חור" (לעיל מס' 443) ושל "לחצוץ את השיניים"
(לעיל מס' 904). כאן מדובר בחזיר הנוכר באדמה
בחוטמו - כי גם הוא עושה חור.

1395 בבא קמא יז: חרטום
בי"ק bec חרטום

1396 בבא קמא יז: זוג
אישקיליט"א eschelete זוג (פעמון)

1397 בבא קמא יח: נתגלגלה
וולטי"ר wolter להסחוב, לרקד
[volter]

1398 בבא קמא יט: קילעא
פורק"א porche פרוחזור (מ ב נ ה
הבולט החוצה, שבו
פתח הדלת)

1399 בבא קמא כג: גלגול
וולטי"ר wolter להסחוב, לרקד
[volter]

1400 בבא קמא כג: מסחתא
איסטול"ש estols שולחן-מכירה
(לקצבים)

מצוי רק בכתב-יד אחד, וספק אם הוא מאת רשי".
מכל מקום הצורה תמוהה, והיה מסתבר יותר אישט"ל
estal.

- הם הגורמים לשרפה. והיות שהעניין קרוב לכרי התלמד לעיל דף ט. אין להתפלא על כך. שאחד מכתבי-היד גורס כאן "צוותא", עם פירושו בלע"ז שול"ץ solaz (ר' לעיל מס' 1392).
- 1408 בבא קמא ס. רחת
פיל"א pele את-חפירה (כלומר כף שטוחה כעלת ידית ארוכה)
- 1409 בבא קמא סא: אגני קונק"ש conches בורות, שקעים (באדמה) כחיב הדפוסים קוני"ש מורה על גרסה .conjes בצרפתית של היום המלה conques קיימת רק במשמעות קונכיות (אותה מלה כמו בעברית). היינו קופסת הגיר, שהרכיכות מתגוננות בשקען. הצורה conques היא, כפי הנראה, משפעת מהפרובנסאלית, או חדשה מהלטינית.
- 1410 בבא קמא סא: מעזיבה אשטר"א astre אח (מ ר צ פ ו ח המתוקנות להבעיר עליהן עצים) חסר בדפוסים. - יש לתמוה על כך, שרש"י מדבר על "טיח של סיד על תקרה" (אבל, בהזכירו את התקרה של קומת הקרקע, הוא מצביע ממילא על הרצפה של העלייה). במקומות אחרים רש"י מביא את הגרסה aistre (לעיל מס' 833 ולהלן מס' 1946) או אח המלה הגרמנית המקבילה estrich (להלן מס' 1586 ומס' 1616). ר' בלונדהיים ב' (ע' 119).
- 1411 בבא קמא סב: גץ אישטינציל"א estencele גיצן ניצורן
- 1412 בבא קמא סו: קצען רדוני"ר rodonier לכרסם, לגייץ, לקטוע [rodognier] הגרסה שברפוסים משובשת מאד.
- 1413 בבא קמא טט. מוטי"ש motes גושי אדמה קוזוח
- 1414 בבא קמא טט. טיולי"ש tiules רעפים רעפים
- 1415 בבא קמא פ. פליינדר"א pleindre להתייפח, להתאונן |plaindre| גונח
- 1416 בבא קמא פ: פרוטי"ר froter לחכך, לשפשף חיכוך
- 1417 בבא קמא פא. פינוגר"י fenogré ח י ל ב ה (גרגרנית יונית, צמח המשמש לתבלין) תלתן
- 1418 בבא קמא פא. גור"ג gorg המלה הלועזית החלפה בדפוסים במלה העברית "גור", אולם בכל כתבי-היד קוראים גור"ג או קרוב לזה. כפי הנראה המלה הצרפתית נגזרה מלטינית gorges (נחשול, תהום, מפרץ, ומכאן גם גרון, gorge בצרפתית של היום) ומציינת מעבר הולך ומצד, שאי-אפשר לצאת ממנו. לפי תורת ההגה הצרפתית קשה לקיים את הצורה gorg, ומסתברת יותר הצורה gorc, ואם לא gorg.
- 1419 בבא קמא פא. וינ"א vene מלכודת לדגים (בגרמנית) כנראה קרוב למלה Wanne (אגן, גינית) בגרמנית של ימינו. בכמה כתבי-יד ובדפוסים הגרסה היא ווכ"א (צ"ל וכ"א) wache (משמר, תצפית). כאחד מכתבי-היד נוסף בשוליים: "ויש מקומות באשכנז שקורין אותו ערי"ך [erich]."

- 1429 בבא קמא צב. שפא
אישלוישידור"א (מקום ה)נקע
[esloissedure] ësloissedure
בדפוסים הלעזו כחוב בשתי מלים כאילו הן ארמית.
- 1430 בבא קמא צב: זרזיר
אישטורני"ל estornel זרזיר
- 1431 בבא קמא צב: קלא
מוט"א mote גוש אדמה
- 1432 בבא קמא צג: נמטי
פילטרי"ש feltres לבדים (מצעים
של לְבָד)
- 1433 בבא קמא צג: נפץ
ירפי"ר jarpir לפורר (סיב
או אריג לחוטיו)
ר' (לעיל מס' 130 ועוד) אותה מלה בכתיב charpir.
ור' בלונדהיים ב' (ע' 162). וכן מילונו של לוי (מס'
200).
- 1434 בבא קמא צג: צפון
שבו"ן savon סבון
המלה הצרפתית והמלה התלמודית הן מאותו מקור.
ייתכן. שעל כך רצה להעיר רש"י (ר' על כ"ו
קוטשר. "מלים ותולדותיהן". ע' 61-64).
- 1435 בבא קמא צד. לפאר
אישקובי"ר escover לטאטא (כלומר
לטהר מכל השאירויות)
ראה לעיל מס' 430.
- 1436 בבא קמא צו. גובי
טרונקי"ש tronches גזרי-עץ, כולי-עץ
- 1437 בבא קמא צו. חופיא
אישקוב"א escove מטאטא
ראה לעיל מס' 430.
- 1420 בבא קמא פא. זירין
טודיל"ש tudels צינורות
כאן במובן של גבעולים (ר' לעיל מס' 722).
- 1421 בבא קמא פא: שדות ובקעות
קנפני"א chanpánie מישור,
[chanpagne] שדה פתוח,
איזור של שדות
ראה לעיל מס' 99.
- 1422 בבא קמא פב: גוזחטראות
אלדיו"ר aledoir מעבר, טיילת, מרפסת
אולי יש להרגם: "מעברים, טיילוח" וכו' בהתאם
לדה"מ.
- 1423 בבא קמא פג. ספר
מרוק"א marche גבול, ספר
- 1424 בבא קמא פג. ניבי
יינציבי"ש jencives חניכיים
- 1425 בבא קמא פג: צמחין
מלנ"ט malant פצעים
ראה לעיל מס' 5. רק כאן יש לנו malant ובשאר
המקומות (לעיל מס' 378 ועוד) malanz. אבל ראה,
מה שאמרנו לגבי glant, glanz (לעיל מס' 932).
- 1426 בבא קמא פה. אהלא
אלואי"ן aloen אלואי, אָהֶל
ראה לעיל מס' 394. הלעזו משובש בדפוסים.
- 1427 בבא קמא פה. קלבא
רישינ"א resine שרף-עץ
חוספת הפירוש של רש"י: "שבחכות של יין" נראית
חמדה, והיא מצויה רק באחד (וסיקן 132) משישה
כתבי-היד המביאים את הלעז.
- 1428 בבא קמא פה: צמחה
ריטרייש"ט [retraist] retrain התכווץ

- 1438 בבא קמא צו: נסכא
פלט"א plate
לוי במילונו (מס' 640) נוטה לגרוס פלטינ"א
plateine ולהסביר "לוחית, טבלה", כלומר מתכת יקרה בצורה
רדודה.
- 1439 בבא קמא צח. שף
אישפריי"ר esfreier
מלטינית exficare, להוציא (את החמונה) על-ידי
שפשוף. ר' מילונו של לוי (מס' 479).
- 1440 בבא קמא צח. קורניסא
מרטי"ל martel
פטיש
- 1441 בבא קמא צח. שופינא
לימ"א lime
פצירה
- 1442 בבא קמא צח. צורם
אינקריני"ר encrener
לחרוץ (חרוץ)
ר' מילונו של לוי (מס' 256).
- 1443 בבא קמא צט. גרדא
פולקיי"ר flochier
לסרוק (צמר)
באחד מכתבי-היד רשום גם: "וולקין [צ"ל: ולקין]
[walkin] בלשון] אכשונו".
- 1444 בבא קמא צט. בטושי
פולידורי"ש דריכות (לשם כיבוס)
foledures
- 1445 בבא קמא צט: סיכתא
קוינ"ץ coinz
חרט (לסביעת מטבע)
- 1446 בבא קמא קא. צפון
שבו"ן savon
סבון
ראה לעיל מס' 1434.
- 1447 בבא קמא קא: סטיס
קר"ו cro
כרכום
ראה לעיל מס' 643.
- 1448 בבא קמא קא: קוצה
גישד"א gesde
איסטיס, פסטל (צמח,
[guesde] שמשורשו מפיקים צבע)
ראה לעיל מס' 323. המלה מופיעה בצורה wesde,
שהיא שוות ערך, לעיל מס' 279 ועוד.
- 1449 בבא קמא קב. מלוגמא
אינפלטשר"א enplastre
תחבושת
ר' בלונדהיים ב' (ע' 154-156) ומילונו של לוי (מס'
384).
- 1450 בבא קמא קב. אפיקטרויזן
וומיט"א womite [vomite]
סם הקאה
ראה לעיל מס' 831.
- 1451 בבא קמא קג. פנחייא
גרנטיא"ה garantie
ערכות
הלעו מופיע רק בשני כתבי-יד, וספק אם הוא מאת
רש"י. (אף הכתיב שבהם: גראנטי"א חשוד, כי היינו
מצפים לכתיב גרנטיא"ה).
- 1451א בבא קמא קיד. נחיל
גיור"א
כך בדפוסים שלנו. אצל בומברג, מהדורה א': גיור,.
מהדורה ב': גרי"ר. בדפוס סונצינו: כל החלק הזה
של המשנה הושמט. ואין זה לעו, אלא צ"ל: גרוד,
וכך בכ"י לונדון וקמברג.
- 1452 בבא קמא קטו: שפי
רדיי"ר redejier [redegiel]
לערוח
ההערה במילונו של לוי (מס' 686) אינה מבהירה
דבר. הבלשן A. Thomas דן במלה reechier, שהיא
כפי הנראה שווה למלה שלנו, ב-Romania (ל"ט,
1910, ע' 249-250). אבל אינו מוצא את מקורה,
שהוא אולי הלטינית exigere (לדחות החוצה) עם
הקדומת re- לציין חזרה על המעשה, ו-d החוצץ בין
התנועות.
- 1453 בבא קמא קטז: דורמסקנין
פרוני"ש prunes
שזיפים
בדפוס וילנא, בטעות: "פרושים".

- 1454 בבא קמא קיט: דורמסקנין
אדרילצי"ש adrelces [פירות של]
מלוח (שיח-בר)
- 1455 בבא קמא קיז. ביסתרקי
טפי"ד tapid שטיח
- 1456 בבא קמא קיט. מוכין
גרטי"ש א gratuite פ ס ו ל ת הצמר
(הנופלת בשעת
דריכת הכובסים על
הבגדים)
חסר ברוב הדפוסים (מקומו בתחילת פירוש רש"י על
המשה שבסוף העמוד). אצל בלונדהיים נרשמו
הגרסאות חתח 563c, אבל באמת יש לחקן ולקרוא
bis a&b 562 במקום a&b 563, המספר 563 צריך
לבוא בלי אות. ר' מילונו של לוי (מס' 498).
- 1457 בבא קמא קיט. קוצים
ירדונ"ש jardins פירות של קודה
ר' ההערה לעיל מס' 475. המתאימה גם לכאן.
- 1458 בבא קמא קיט. טורק
פולונ"ש folons כובסים
ראה לעיל מס' 109.
- 1459 בבא קמא קיט. חצינא
דולידור"א doleoire מעעד
(מעין גרזן)
- 1460 בבא קמא קיט. דקין
טינבי"ש tenves דקים, רזים
- 1461 בבא קמא קיט: חובין
פוינ"ץ poinz חכים, חפרים
- 1462 בבא קמא קיט: נירין
ליצי"ש lices נירים
ראה לעיל מס' 272 ועוד.
- 1463 בבא קמא קיט: סקעיות
לומישיל"ש lumesels פקעות (של חוט)
- 1464 בבא קמא קיט: סונקלק
טרמי"ש trames חוטי שתי
- 1465 בבא קמא קיט: תיכי
טריצי"ש treces מקלעות (של
פשתן לא טורי)
- 1466 בבא קמא קיט: נמטי
פילטרי"ש feltres לכדים (מצעים
של לָבָד)
- 1467 בבא קמא קיט: קיצועין
רדוניידורי"ש ש אריות (שנקטעו מהעור
בשעת עיבודו)
rodoniedures
[rodognedures]
- 1468 בבא קמא קיט: מגירה
שיר"א sere [serre] משור
ראה לעיל מס' 808.
- 1469 בבא קמא קיט: מקדח
טריידר"א tariedre מקדח
- 1470 בבא קמא קיט: רהיטיני
פלייני"א [plaine] pleine מקצועה
ראה לעיל מס' 181.
- 1471 בבא מציעא ז. (דה"מ כרכשחא)
גרדין
פירניי"ש fernjes ציציות
ראה לעיל מס' 446.

בבא מציעא

- 1472 בבא מציעא ח: מוסירה
 קיבישטר"א א פ ס ר (ח ל ק
 chevestre מ ה ר ת מ ה, שבו
 מושכים את הבהמה
 או את הסוס
 (צווארם)
- 1473 בבא מציעא ט. (בית פניה)
 קיביציני"א chevecine [בית פנים]
 רחמת-ראש
- 1474 בבא מציעא כ: טליקא
 טשק"א tasche שק
- 1475 בבא מציעא כא. אניצי
 רישטי"ש ristes אגודות פשתן
 ראה לעיל מס' 116. כאן, בניגוד לשאר המקומות,
 שלעז זה מופיע בהם. רשום לידו "בל[שן] אשכנו"
 או יחר נכון, כפי שכתוב באחד מכתבי-היד "בלעז
 ובלשן אשכנו". כלומר זו מלה צרפתית, אבל יש גם
 בגרמנית מלה דומה (risten). וכל זה לעומת הביטוי
 המקובל באיורו של רש"י ("במקומו") המובא
 במס' 1476.
- 1476 בבא מציעא כא. אניצי
 פופידי"ש popedes אגודות פשתן
 ר' בלוודהיים ב' (ע' 166-167) ומינונו של לר (מס'
 200). מכאן המלה poupée (בובה) בצרפתית של
 היום.
- 1477 בבא מציעא כג: דפקא
 פלנק"א flanche כסלים (השרירים)
 הפנימיים של הירך
 סמוך לכליה)
 רש"י מוסיף: "מקום שדופק כשהוא יגע". עין
 פירושו על ויקרא ג', ד': "הכסלים. פלנק"ש בלעז".
 כפי הנראה אין הברל של ממש בין flanc
 ל-flanche.
- 1478 בבא מציעא כג: חלסי
 אורטיא"ש orties סרפדים
- 1479 בבא מציעא כד. ברדלס
 פוטי"ש puteis כראש
 ראה לעיל מס' 593.
- 1480 בבא מציעא כד: פכרו
 אישקלושיני"ט esclüsent חוסמים בסכר
 [esclüsent]
 בדפוסים הפך החלק הראשון של הלעז בטעות
 ל"שקורין" (כנראה באותיות "שק" ראה מישוה
 קיצור ופענח "שקורין"). - אפשר להעיר כאן, מה
 שהערנו לעיל במס' 958.
- 1481 בבא מציעא כד: דיז
 וולטור"ר [voltur] עזנייה
- 1482 בבא מציעא כה. מעלות
 אישקילונ"ש eschelons מדרגות
 בניגוד ליתר המקומות, שלעז מופיע בהם (לעיל מס'
 237 ועוד), ובהם הוא פירוש של "שליבות" או
 "חוקים", כאן הוא פירוש של "מעלות", והכוונה,
 כפי הנראה, למדרגות לוליינות ולא לחוקים של
 סולם.
- 1483 בבא מציעא כו. (שנציה)שנציי
 אישטירלי"ש esterles שנצים, שרוכים
- 1484 בבא מציעא כו. נסכא
 פלט"א plate מטיל
 ראה לעיל מס' 1438.
- 1485 בבא מציעא כז: חולות
 גרביל"א gravele חול, חצץ
 (שנתערבו בו מים)
 באחד מכתבי-היד, במקום הפירוש האחרון של רש"י
 לפני המשנה "ארבלא. כברה", קוראים "גרביל"א
 בלעז". אך מסתבר, שזה שיבוש.
- 1486 בבא מציעא כז: מסקב
 רידוישי"ר רידוישי"ר להקהות, לפגום (את)
 גב החמור באוכף, redoisier
 שאינו הולם אותו) [redoissier]

- 1487 בבא מציעא כז: שומא
ירוא"ה [verrue] werue יבלח
- 1488 בבא מציעא כח. (ד)מצות(צוות)
שול"ץ solaz שעשוע (כ ל ו מ ר
ח ב ר ה. המונעת
מהאדם החי בתוכה
מלהשתעמם, או כמו
כאן, מלתעות בדרך)
בדפוסים השתבש הלעז ובאו במקומו המלים
העבריות "יש לו".
- 1489 בבא מציעא כח: מטפל
אינטרימטר"א entremetre להתעסק
- 1490 בבא מציעא כט: לשחקן
אוש"ר user לבלות (בגדים, או,
כמו כאן, כלי בית
של מתכת)
- 1491 בבא מציעא ל. מגוד
קִיביל"א [cheville] chevile יחד, וו, זיז
- 1492 בבא מציעא ל. רבקה
קופל"א cople צמד
- 1493 בבא מציעא ל. מגריפות
הדיל"ש wadils יעים, מרדים
[vadils] (רבים של "מַרְדֵּה")
רש"י מוסף: "עשוין לגרוף הכירות או להפריש
חאנים המודבקים". ראה לעיל מס' 1093.
- 1494 בבא מציעא לו: קלא
מוט"א mote גוש אדמה
- 1495 בבא מציעא לב. פשפשים
פושטירנ"א posterne פשפש
(דלת נמוכה)
היה מחקבל על הדעת למצוא את צורת הרבים. אבל
איך סימן לכן בכל כתבי-היד.
- 1496 בבא מציעא לו. (מרייהו)(מרי)
פשויר"ש fosoirs [fossoirs] מכושים
ראה לעיל מס' 70.
- 1497 בבא מציעא לח. הדביש
אישמילי"ר esmeler להחמיץ, לאבד
רש"י מסביר כאן. שפועל יכול להורות על חסרונו
וביטולו של גורונו: דבש שהדביש חול להיות דבש. כן
בפועל esmeler יש הגורן mel- (miel, "דבש").
אלא שהוראת החיסרון הביטול נובעת מהקדמת es-
(לטינית (ex-).
- 1498 בבא מציעא לח: כתישא
רדוישידור"א redoissedure קיהיון,
פגימות [redoissedure]
הלעז. כפי שהוא מדפס. הוא שיבוש של האותיות
האחרונות של המלה.
- 1499 בבא מציעא מ. אורז
מיל"ל mil רוחן
ראה לעיל מס' 32.
- 1500 בבא מציעא מ. דוחן
פני"ל panil פנג
- 1501 בבא מציעא מ. זפת
פיי"ץ peiz זפת
לעז זה לא נשאר בשלמות בשום כתב-יד. בשלושה
מהם קוראים. אחרי "בזפת" שבסוף הפירוש, דה"מ
"חפו בקירא": "מיי"ץ בלעז". ובלוגדהיים שיער
בצדק, שכתבו מיי"ץ במקום פיי"ץ בהשפעת המלה
הארמית "מיי"ץ המופיעה שם בחלמד. בשני כתבי-
יד אחרים הפך "מיי"ץ בלעז" ל"מיי"ץ בולע" או
כדומה. כפי הנראה כדי לנסות לתח משמעות לדבר.
בדפוסים הושמט הכול.
- 1502 בבא מציעא מ. גרגישתא
ארזיל"א [arzille] arzile חומר, טין
ראה לעיל מס' 311.

- 1503 **בבא מציעא מ:** **ברזנייטא**
 דרישי"ל doisel תור בחבית, ברו
 בדפוס וילנא הגרסה בתלמוד "ברזנייטא" וברשי
 "ברזנייטא", אבל להלן (מס' 1571) הגרסה
 "ברזנייטא" (לשון "ברז") בשני המקומות. המלה
 doisel והמלה, שממנה היא נגזרת, dois (מלטינית
 מאחרת ductum, "מעבר" (למיס)) מתעודת בחבל
 שמפנייה, איזורו של רש"י, במאות הי"ב והי"ג
 למניינם.
- 1504 **בבא מציעא מב.** **ברכה**
 פרישו"ן foison שפע
- 1505 **בבא מציעא מב.** **ברטליטא**
 אישקרי"ן escrin קופסה (בעיקר
 לתכשיטים)
- 1506 **בבא מציעא מב:** **כשותא**
 הומלו"ן homlon כשות
 ראה לעיל מס' 370.
- 1507 **בבא מציעא מד.** **אסימק**
 פלדו"ן fladon עשת, גולם (חתיכת
 מתכת, לפני
 שהוטבעה בה צורת
 מטבע)
- 1508 **בבא מציעא מד.** **חותם**
 קוי"ן coin חרט (לטביעת מטבע)
- 1509 **בבא מציעא מד.** **פרנסה**
 קונריידי"ר conreider לקשט, לצייד
 ראה לעיל מס' 1136. הייתי נוטה לקרוא קונריידי
 conreid, כפי גרסת הלעז של "פרנסה" בשאר
 המקומות (לעיל מס' 1255 [שם הווקא יש מקום
 לקרוא קונריידי"ר] ומס' 1286).
- 1510 **בבא מציעא מז.** **ניצוצות**
 אישטינצילי"ש estenceles ניצוצות
- 1511 **בבא מציעא מז.** **אסימק**
 פלט"א plate מטיל
 ראה לעיל מס' 1438. מצוי רק בכתב-יד אחד.
- 1512 **בבא מציעא מז:** **פולסא**
 פלדו"ן fladon עשת, גולם (חתיכת
 מתכת, לפני
 שהוטבעה בה צורת
 מטבע)
 מצוי כמעט בכל כתבי-היד, אבל חסר בדפוסים.
- 1513 **בבא מציעא מח:** **ערבן**
 אירי"ש eres מקדמה
 בצרפתית של היום קיים המונח המשפטי
 arthes (דמי-קדימה), הקרוב למלת ימי הביניים
 eres ומקורו, דרך היוונית הלטינית, "ערבן" בעברית.
- 1514 **בבא מציעא מח:** **ערבן**
 פירמנצ"א fermance פיקדון
 רש"י מבחן, בעורת שחי מלים צרפתיות, בין שני
 סוגי עירבון. המלה שלפנינו נגזרת מלטינית
 firmus (קבוע, חזק), כמו ferme (חוזה, אך ביסודו: דמי-
 חכירה) וגם fermer (לסגור, ביסודו: לקבוע, לחזק).
 ר' מילונו של לר' (מס' 657).
- 1515 **בבא מציעא נא.** **ורשכי**
 בינדיל"ש bendels אגדים, חגורות,
 סרטים (לנוי)
 [bendell]
 לא ברור, למה רשם אותו בלונדהיים בלשון יחיד,
 כששי"ן הרבים מופיעה בכל המקורות וגם הדה"מ
 בריים (ראה לעיל מס' 1347).
- 1516 **בבא מציעא נא.** **צדרייטא**
 קיניב"ץ chenevez בגדי קנבוס
 חסר בדפוסים, מפני שחשבו, שיש כפילות עם המלה
 העברית "קנבוס" (כמו כן בשתי ההופעות הנוספות
 של הלעז, להלן מס' 1916 ולעיל מס' 1075, שם נדפס
 "קנבוס" במקום קיניב"ץ). וגם אמנם שחי המלים
 מאותו מוצא, היוונית "קנביס" (cannabis), ר'
 בלונדהיים ב' (ע' 151). בעיניי נראית יותר בכל
 המקרים הגרסה קניב"ץ chanevez.

אולי יש לראות בלנו לא אח שם הצננ אלא אח
המתעל בזה: "מקציף". ראה לעיל מס' 884.

נסיובי 1526 בבא מציעא טז:
מישג"א mesge מי-גבינה, נסיוח החלב
[mesgue]

מרא 1527 בבא מציעא טז:
פשוף"ר fosoir [fossoir] מכוש
ראה לעיל מס' 70.

דודא 1528 בבא מציעא ע.
לדייר"א jaldiere דוד (לבישול)
בכמה כתבי-יד קראים קלדייר"א (או כדומה) כלומר
chaldiere. ר' מילנו של לר' (מס' 516).

ביצים 1529 בבא מציעא עב:
מטונ"ש matons גושים (של טין,
לעשות מהם כדים)

אקרא 1530 בבא מציעא עג:
קונטרד"א contrede חבל ארץ
ראה לעיל מס' 1208.

גוזרקא 1531 בבא מציעא עג:
רייטוג"א reitwage מרכבה (בגרמנית)

נפוחתא 1532 בבא מציעא עד.
ו"ן wan [van] רחח
ראה לעיל מס' 448.

לפופי 1533 בבא מציעא עד.
אינמילול"ר enmeiloler לחתל
[lenmailloler]

ראה לעיל מס' 441. כאן במתן מושאל: לעצב אח
הצורה הראשונית (של הסין, שממנו יעשו אח הכד).

ביצה 1534 בבא מציעא עד.
מריש"ק maresc ביצה, מקוה
מים רדודים

מגודה 1517 בבא מציעא ס.
אסס grenier גרינייר
חסר ברוב כתבי-היד ובדפוסים, ואולי אינו מאח
רש"י.

גורן 1518 בבא מציעא ס.
גורן granje [grange] גרני"א
חסר ברוב כתבי-היד ובדפוסים, ואולי אינו מאח
רש"י. בשני כתבי-היד, שהלצו מופיע בהם, מתואים
גם אח הלצו הקודם (לעיל מס' 1517), המלים
הצורפתיות באות להדגיש את ההבחנה בין מגודה:
"אוצר שאוגרין בו תבואה" ובין גורן: "הוא שדשין
חורין בו אח התבואה". ר' מילנו של לר' (מס' 495).

שיסקי 1519 בבא מציעא ס.
שזיפים prunes פרוני"ש
לא קיבלו מחדשי העברית את היותו של רש"י חיהו
עם "ססק" פרי אחר (ראה לעיל מס' 1335).

מוקפתא 1520 בבא מציעא ס:
לקרצף estrelier אישטרילי"ר
[estreillier]

תומי 1521 בבא מציעא ס:
ציציות frenjes פריני"ש
השוה לעיל מס' 446.

לכסכופי 1522 בבא מציעא ס:
לעמלן enpeser אינפשי"ר

לכסכופי 1523 בבא מציעא ס:
שטרק"א sterke עמילן (בגרמנית)
חסר בדפוסים ומצוי רק בשני כתבי-יד.

קרמי 1524 בבא מציעא ס:
מעשה ovrez אוברי"ץ
אורג בעבודות מחט

ירתיח 1525 בבא מציעא סא:
קצף escume אישקומ"א

- רש"י מקשר לכאורה את המלה "כיצה" (כיצה של תרגומלת, ומכאן גוש של חומר) עם המלה "כיצה" (אגם, ומכאן לדבריו חומר רטוב, שיש בו תערובת אדמה ומים).
- 1542 בבא מציעא פב: פסל
דולידר"א doleidoire
מעצד (מעין גרזן)
- 1543 בבא מציעא פב: קרדום
בישאגו"ד besagud
כלי בעל שני ראשים חדים
ראה לעיל מס' 892. הלעז משוכשש מאד בדפוטים.
- 1544 בבא מציעא פג. אנרא
קור"א [corge | corje] אַסל, מוט (לשאת משאוי על הכתף)
חסר בדפוטים. מקור המלה קרוב לכאורה למלה הצרפתית של היום courroie (רצועה). את הגרסה "אנרא" שבדפוטים יש לתקן: "אנרא".
- 1545 בבא מציעא פג. דיגלא
גבל"א gabel
קלשון (בגרמנית) ספק גדול, אם הלעז הוא מאת רש"י. בכתיבו לא נגענו, לפי דרכנו במלים, שאינן צרפתיות. אולם מותר להעיר, שיתכן, כי יש כאן לפנינו צורה ההולמית את מבטא היהודים בארצות הריין, שהיו מורגלים בלשון הצרפתית, ואולי קראו gable במקום gabel.
- 1546 בבא מציעא פד. פיגיין
אישפי"ד esped
רומח הצורה, שקבע בלונדיינס, נראית לי תמורה: לפי גרסות כתבי-היד הייתי קורא - וכך המלה הנ"ל שכחה במקורות אחרים - אישפי"ד espied, או אולי אישפי"ד espede (חרב).
- 1547 בבא מציעא פד. מגל יד
שרפ"א sarpe
מגל, מומרה
ראה לעיל מס' 895. חסר בדפוטים ובכמה כתבי-יד.
- 1548 בבא מציעא פד. מגל קציר
פלציל"א [falcille] falcile
חרמש
- 1535 בבא מציעא עה. נכוש
שרקלי"ר sarcler
לנכש
- 1536 בבא מציעא עה. משרה
רויש"א roise
אגם שרייה (לפשתן)
ר בלונדיינס כ' (ע' 168-169).
- 1537 בבא מציעא עז. אימרו
אישוי"ר esweier
לסטות מ ה ד ר ך ,
[esveier] לחרוג מהקו, לפרוץ גדר
חסר בדפוטים. לפי הענין מדובר במין שבתח פועלים (מריז) ורש"י מסביר זאת כ"התרחקות" מהעבודה (או מההסכם), בהביאו גם את הפועל "חמרא" מס' איוב, שפירושו ליעתו "תתרחק" (כת-היענה משיבתה על הארץ להפליג "למרום" ומכאן ההוראה של "להמרא" כיום).
- 1538 בבא מציעא עח: נהוריאת
מייל"א [maille] meile
ברקית
ראה לעיל מס' 296.
- 1539 בבא מציעא פ. קנקן
קולטר"א coltre
קנקן של מחורשה (היחד הפולחת את הקרקע)
- 1539 א בבא מציעא פ: מחוקות
רשיש"א reses
חלקות, בלתי-גדולות
- 1540 בבא מציעא פא: סרבלא
קו"ט cot
שמלה, כותונת
ראה לעיל מס' 189.
- 1541 בבא מציעא פב: מרא
פשו"ר [fossoir] fossoir
מכוש
ראה לעיל מס' 70.

1558 בבא מציעא פז. קנטרי
 צינטיניי"ר centenier
 משקל של מאה יחידות
 במקרה זה - מאה מנה.

1559 בבא מציעא פז. קמטיין
 פרונצי"ש fronces
 קמטים
 ראה לעיל מס' 481.

1560 בבא מציעא פז. מורדיא
 גובירניי"ל gouverneil
 הגה (המוט [governail] המשמש לניווט הספינה)
 ר' מילונו של לר' (מס' 493, וכן מס' 786). שם ויהא,
 בגרסה שבקצת דפוסים מהמהדורה השנייה של
 בומברג (רפ"ט), את המלה טימון"ן timon, ששימשה
 אז גם כמובן של הגה ספינה.

1561 בבא מציעא פט. חריצי חלב
 יונקיריי"ש כלי של קנים לייצור
 jonchieres ג ב י נ ה (ומכאן,
 כנראה, גם הגבינה
 עצמה המיוצרת כך)
 חסר בדפוסים. ראה לעיל מס' 768.

1562 בבא מציעא פט. קטיני
 ציבור"ט civot
 בצלולים (בצליות,
 בצלים ירוקים)

1563 בבא מציעא פט. אומניות
 אורדו"ן ordon
 שורות (של גפנים)
 המלה שכחה יותר בהוראה "סדר".

1564 בבא מציעא פט. יפריך
 בליציי"ר blecier
 לחבוט, לטפח
 ראה לעיל מס' 188.

1565 בבא מציעא צ. בית סאני
 צינגל"א cengle
 חומה (החובקת
 את העיר)
 ראה לעיל מס' 1239.

1549 בבא מציעא פד. משיצרפם בכבשן
 ריקר"ט recruit
 מבשל מחדש
 כלומר: צורף, מחזק (מחכת). - הלעז משונש בכתבי-
 יד אחרים ובדפוסים.

1550 בבא מציעא פד: נמטי
 פילטר"ש feltres
 לבדים (מצעים
 של לְבָד)

1551 בבא מציעא פד: משיכלי
 אוקרין"ן okrin
 גיגית
 ראה להלן מס' 1895. היה מקום לצפות כאן לצורת
 רבים, ואולי זה באמת רבים בלי s.

1552 בבא מציעא פד: כיבא
 קיטור"א culture
 כווייה (פצע מזהם)
 חסר בדפוסים.

1553 בבא מציעא פד: (קולתיה)
 יונקיריי"ש [קולתא]
 בולזול"א bolzole שק של רועים (המשמש
 להם גם לשכיבה)
 ראה לעיל מס' 780.

1554 בבא מציעא פה. צפרינא
 מושג"א musge
 פְּטָרָת (מחלת-הפה)
 [musgue]
 ראה לעיל מס' 541.

1555 בבא מציעא פה: בוטיטי
 אישטינצילי"ש estenceles
 ניצוצות

1556 בבא מציעא פה: אשטר
 מולי"ר molier
 להרטיב [moillier]

1557 בבא מציעא פו: ציקי קדרה
 ארשדור"א כשר מטוגן ומתובל
 arsedure
 ראה לעיל מס' 661.

- 1566 בבא מציעא צ. מתרות
 רייליי"ר [raillier] reilier לשלשל (מדובר
 בפרה חולת-מעיים)
 מצאים את המלה במקורות הצרפתיים בכתיב raier
 (לטייח rigare, לנוול). ר' מילונו של לוי (מס' 706).
- 1567 בבא מציעא צג: ברדלס
 פוטיי"ש puteis בואש
 ראה לעיל מס' 593.
- 1568 בבא מציעא צז. חביל
 אינפונדר"א enfondre שלשול,
 מחלת-מעיים
 עיין לעיל מס' 1403. חסר בדפוסים.
- 1569 בבא מציעא צט: גוייתא
 דישטולטי"ש ס ט י ו ת (מעברים
 destoltes המסתעפים מהדרך
 ה י ש ר ה, ובהם
 ה ב ה מ ה יכולה
 לתעות)
 ר' מילונו של לוי (מס' 303).
- 1570 בבא מציעא צט: טובת הנאה
 בון גרי"ד bon gred הכרת טובה
- 1571 בבא מציעא צט: ברזנייתא
 דוישי"ל doisil חור בחבית, ברו
 ראה לעיל מס' 1503.
- 1572 בבא מציעא קג: קנים
 פיישיל"ש peisels קמוכים (לתמוך
 [paissels] בשיח צעיר)
- 1573 בבא מציעא קג: מרא
 פושו"ר [fossoir] fosoir מכוש
 ראה לעיל מס' 70.
- 1574 בבא מציעא קג: זבילא
 פיל"א pele את-חפירה (כלומר
 כף שטוחה בעלת
 דיית ארוכה)
- 1575 בבא מציעא קה. רחת
 פיל"א pele את-חפירה (כלומר
 כף שטוחה בעלת
 דיית ארוכה)
- 1576 בבא מציעא קה. כונס
 פלדו"ן fladon להב האת
 את המלה הזאת, שאינה זהה עם fladon בהוראת
 "אסימק", לא מצאתי במילונים לצרפתית עתיקה.
- 1577 בבא מציעא קה. אוללא
 ש"ק sac שק (כמות של ענבים
 או של זיתים, שהיו
 מכניסים בבת אחת
 בנת או בבית-הבד)
 כפי הנראה אין המלה שונה מ"שק" בהוראה רגילה,
 אלא שהתייחדה. למונח טכני בלשון האיכרים.
- 1578 בבא מציעא קז. תחלי
 קרישו"ן cresson [cresson] שחליים
 לפי בלומהיים הביטור, שהלעז מפרש אותו, הוא
 "תחלי דבי כיתנא". נראה לי, לפי גוסט דברר רש"י,
 שהכוונה, כאן כמו בשאר המקומות, ל"תחלי" בלבד.
- 1579 בבא מציעא קז: כורכמא רישקא
 קרו"ג אוריניטי"ל כרכום (קורטס?)
 crog orientel מזרחי
- 1580 בבא מציעא קח: דה"מ או ריכבא ודיקלא
 פליישיי"ר [plaisier] pleisier לכופף
 ראה לעיל מס' 909. גם הלעז שלנו מופיע בדפוס
 סוכנינו בצורה "פליישי"ץ".
- 1581 בבא מציעא קט. ורדתא
 קורמיי"ר cormier עץ העוזרר
- 1582 בבא מציעא קיב. גרדא
 פלוקיי"ר flochier לסרוק (צמר)

בבא בתרא

- 1583 בבא מציעא קיב. לביטשי
פוליר foler לדרך (לשם כיבוט)
- 1584 בבא מציעא קיג: לבד
פילטר"א feltre (מצע-) לְבָד
- 1585 בבא מציעא קיד: נמץ
אישקוש"ט escost ניצר (את גלימתו)
עבר של הפועל escorte (escodre), בנינד לרבו
הרגילה של רשי' להזקק תמיד לשם הפועל. ר'
בלומהיים ב' (ע' 156-157).
- 1586 בבא מציעא קטז: מעזיבה
אישטר"ך estrich שכבת טין המחוקקת
את ה ר צ פ ה
(בגרמנית)
ראה לעיל מס' 1410.
- 1587 בבא מציעא קטז: דליית
טריל"א treile [treille] גפן-דליית
ראה לעיל מס' 653. גרסה הדפוטים משושבת.
- 1588 בבא מציעא קיז. מחצלות
קלייד"ש cleides רשתות-נצרים,
מחצלות
- 1589 בבא מציעא קיז. לוחיק
פלנקי"ש planches קרשים
- 1590 בבא מציעא קיז. יחידות
ק"בילי"ש cheviles יחדות, ויים, זיים
[chevilles]
- 1591 בבא מציעא קיז: כיסין
ארקול"ט arcwolt [arcvolt] קמרן
ראה לעיל מס' 1109.
- 1592 בבא בתרא ג. הודרי
קירוח הגג קיבורנ"ש chevrons
- 1593 בבא בתרא ד. ילא
קישוד היריצון herigon
ראה לעיל מס' 218.
- 1594 בבא בתרא ד. ידוק
חום (שיש) אפור-חום bis
ראה לעיל מס' 836.
- 1595 בבא בתרא ד. עץ ערמונים
דפנה lor
ראה לעיל מס' 658. הדה"מ "דפנא" מתאים בהולט
לפירוש הצרפתי. אבל קשה להבין, למה הביא רש"י
"עץ ערמונים". מלה שבפירושו למקרא (בראשית ל'
ל"ו ויחזקאל ל"א, ח') הוא מפרש קשטיגיר"ש
chasteniens. ניצר, שבפירושו לתלמוד הוא מפרש
ב-chastenic(r) את המלה "דולב" (לעיל מס' 805
ומס' 936 - דחוקא ליד lor שבמס' 934).
- 1596 בבא בתרא ד. דה"מ דפנא
גרגירים, ובפרט פירות הדפנה
בי"ש [baies] beis
ראה לעיל מס' 659.
- 1597 בבא בתרא ו. לוחתא
יציע اپינטי"ץ apentiz
חסר בדפוסים ומצוי רק בכתב-יד אחד, ומכאן ספק,
אם הוא מאת רש"י. ר' בלומהיים ב' (ע' 97-99). ר'
לעיל מס' 590.

- 1598 בבא בתרא ו. אפריזא מורפינ"א קורת-קיר, שראשי הקורות הניצבות מונחים על י ה (בגרמנית) חסר בדפוסים ומצוי רק בכתב-יד אחד.
- 1599 בבא בתרא ו. צריפא סוכה בורדי"ל bordel הלצו משובש בדפוסים.
- 1600 בבא בתרא ז: פותחת מנעול שירידור"א seredure |serredure|
- 1601 בבא בתרא ט. מרודים קונפליינ"ט compleint |complaint| קשה להבין. כיצד רש"י מפרש את שטש הפסוק לפי תרגום זה. ואמנם בפירושו לישעיה נ"ח, ד הוא כתב: "נאנחים ונאנקים על צרחם". לפיכך נראה לי להציע את הקראה קתפליינינ"ט compleinient (שאינה רחוקה מגרסת כתב-היד היחיד ודפוס בומברג: קתפליינ"ט) ולתרגם "צועקים". ר' מילתו של לוי (מס' 242).
- 1602 בבא בתרא ט: קליפה מייל"א meile |maille| חוליה, קשקשת (של שריון קשקשים)
- 1603 בבא בתרא יא: בית שער פורק"א porche פרחודור (מ ב נ ה הכולט החוצה, ובו פתח הבית)
- 1604 בבא בתרא יא: מרפסת אלידור"ר aledoir מעבר, טיילת, מרפסת
- 1605 בבא בתרא יא: סולם דיגרי"ד degred מדרגות ראה לעיל מס' 748.
- 1606 בבא בתרא יג: ביסתריק שטיח טפי"ד rapid
- 1607 בבא בתרא טז: כמשי פלציד"א flacede צורת היחיד תמוהה, אבל כל הגרסאות מסתיימות באל"ף.
- 1608 בבא בתרא יז. טלעים קיילוי"ש [chailos] cheilos אבני-צור ר' מילתו של לוי (מס' 202).
- 1609 בבא בתרא יח. טיריאי להרעיד אישטוני"ר estoner
- 1610 בבא בתרא יח. כרישין פוריל"ש porels כרשים (ירק מאכל)
- 1611 בבא בתרא יט: מברך פרוכייני"ר proveinier |provaignier| להברך (גפן) ראה לעיל מס' 918.
- 1612 בבא בתרא כ. ברד גלצ"א glace קרח
- 1613 בבא בתרא כ. כסוד גרישל"א gresle ברד בעברית של היום השיטה מחולפת: ה"ברד" של רש"י glace הוא קרח (קרוב ל"כפור") וה"כסוד" שלו grele הוא הברד שלנו.
- 1614 בבא בתרא כ: איצטרובלא צירק"א cerche מסגרת עץ לריחיים ראה להלן מס' 1628 את הצורה המקבילה cerje.
- 1615 בבא בתרא כ: קלת טרימריא"ה tremuie משפך (שדרכו מכניסים חומר לריחיים וכדומה)

- 1616 כבא בתרא כ: מעויבה
אישטרייך estrich שכבת טין המחזקת
א ת ה ר צ פ ה
(בגרמנית)
ראה לעיל מס' 1410.
- 1617 כבא בתרא כא. גמלא
פלנק"א planche קרש
חסר בדפוסים.
- 1618 כבא בתרא כב: מזחילה
קיליניט"א chelenete תעלה, מרוב
אם יש לקבל גרסה זו (ולא קיליניט"א, שגם היא
סבירה), או יש במלה חילופי אותיות: chelenete
במקום chenelete (הקטנה מ-chene).
- 1619 כבא בתרא כד: רחת
פיל"א pele את-חפירה
- 1619א כבא בתרא כה. אוריה
[אוריני"ט] orient מזרח
רשי" אינו מזהה בדיוק את הלעז, הוא אומר רק: "ולי
נראה שכן קורין למזרח בלעז". אולי רצתו להצביע
על הגזרון ולא על צורת המלה דווקא. במלונגים
לצרפתית עתיקה מופיעה הצורה ori, אבל כפי
הנראה זה קיצור מלה.
- 1620 כבא בתרא כו. גץ
אישטינציל"א estencele ניצוץ
- 1621 כבא בתרא לח. כורכמא דרישקא
קרו"ג אוריניטי"ל כרכום (קורטם?) מזרחי
crog orientel
הלעז הנ"ל והבאים אחריו לא משל רשי"הם, כי לא
גמר אח פירושו לכבא בתרא כשהלך לעולמו, אלא
של נכדו רשבי"ם.
- 1622 כבא בתרא נב. כיפי
אניל"ש anels טבעות
גם כמשמעות של עגילים, נוסים וכדומה. המקור
היחיד ללעז זה הוא הוצאת בומברג, ושם הגרסה
אנור"ש. ר' בלונזיהיים ב' (ע' 94-95).
- 1623 כבא בתרא נב. דה"מ אכא
רומ"א Rome רומא (בירת איטליה)
לפתרון בעיה דקדוקית-היסטורית רשבי"ם מסתמך על
"הערך" מאת ר' נתן מרומא.
- 1624 כבא בתרא נט. חווקין
אישקילונ"ש eschelons חווקים, מדרגות (של
סולם)
- 1625 כבא בתרא ס: בת צדעא
טינפל"א temple צדע, רקע
- 1626 כבא בתרא סא. אפתא
אפינטי"ץ apentiz יציע
ראה לעיל מס' 590.
- 1627 כבא בתרא סא. בדקא חלילה
לויי"ש [loges] lojes סוכות
- 1628 כבא בתרא סה. איצטרוביל
צירי"א cerje מסגרת עץ לריחיים
[cergel]
ראה לעיל מס' 1614 את הצורה המקבילה cerche.
- 1629 כבא בתרא סה. קלת
טרימויא"ה tremuie אפרכסת, משפך
(שדרכו מכניסים חומר
לריחיים וכדומה)
- 1630 כבא בתרא סז: טלפחא
מיי"ט [mait] meit עֶרְבָה (חלק של הגת,
שבו מניחים את
הענבים)
ראה לעיל מס' 597.

- 1631 כבא בתרא סז: כלונסות
יומילי"ש jumeles תאומות (מוטות
המחזיקים את הגת)
- 1632 כבא בתרא סז: כלונסות
שירור"ש serors אחיות (מוטות
המחזיקים את הגת)
- 1633 כבא בתרא סז: חומרתא
וי"ץ wiz [viz] בורג (של הגת)
ר' מילונו של לוי (מס' 452).
- 1634 כבא בתרא סח: חיצת הקנים
טרוק"א troche ענף, אגודה
ראה לעיל מס' 804.
- 1635 כבא בתרא סח: סדן
טרונ"ק tronc גזע (של עץ)
- 1636 כבא בתרא סט. קנין המחולקין
פיישיל"ש peisels קמוכים (לתמוך
[paissels] בשיח צעיר)
- 1637 כבא בתרא סט. סיכי
קיבילי"ש cheviles יתדות, וויס, זיזים
[chevilles]
- 1638 כבא בתרא עג. אסקריא
מש"ט mast תורן
כן בדפוסים. נכתב-הדי היחיד שלרשותנו קוראים:
"משבר"ם בלשון אשכנז". היינו masbum (היום:
Mastbaum) בגרמנית.
- 1639 כבא בתרא עג. אדרא
וייל"א [veile] weile מפרש
- 1640 כבא בתרא עג. עוגניץ
אנקרי"ש ancers עוגנים
ר' בלונדהיים ב' (ע' 91) ומילונו של לוי (מס' 79).
- 1641 כבא בתרא עג. משוטות
ריימי"ש reimes משוטות
לכאורה גרסת רש"י "משוטות" שונה מגרסת הגמרא
"משוטיץ": אולם, לפי "דקדוקי סופרים", הנכון גם
בגמרא "משוטות". ככה"י העתיקים היו מקצרים
הרבה לשם חיסכון בקלף, ואין לדעת, מתי ואיפה
פענחו את "משוטי" ל"משוטיץ" או ל"משוטות".
- 1642 כבא בתרא עג. ביצית דוגית
קוקי"ט cochet סירונת
- 1643 כבא בתרא עג. ביצית
בוצ"א buce אניית-משא
כאן אומר רשב"ם בפירושו, מה שהערנו בכמה
מקומות: "קרוב ללשון העברית", כלומר הוא מביא
לעז, שיעזור להלמידים לזכור את פירושו המלה
שבתלמוד מתוך קרבתה למלה משפת דיבורם.
- 1644 כבא בתרא עד. אפרקיז
שובינ"ש sovins פרקדנימ, שוכבים
על הגב
- 1645 כבא בתרא עה. אקדה
קרבונקל"א אדום (אבן יקרה
charboncle בעלת צבע אדום
כהה ומבריקה
ביותר)
- ר' מילונו של לוי (מס' 201).
- 1646 כבא בתרא עה. קילקלי
צינגל"א cengle חבק (רצועת-בטן של
הסוס וכיו"ב)
- 1647 כבא בתרא עה: חבק
פייטרי"ל peitral סמלון (רחמת-חזה)
ר' לעיל מס' 205 ומס' 257. שם יש אצל רש"י
peitral (כך קבע בלונדהיים). אך לעניות דעתי נראה
לי, שאין הכרח להכדיל בין רש"י לרשב"ם, ואולי
אפשר ליקרוא peitral גם אצל רשב"ם או peitral
אצל רש"י. לפחות במס' 205. אולם ר' הלן מס'

1655 כבא בתרא פ: דה"מ בלוטי
 גלונ"ץ glonz
 בלונדהיים (ב, ע' 162) סמך גם כאן על גרסה
 המקורות. ולא רצה לתקן לפי הצורה השכיחה glanz.

1656 כבא בתרא פא. כסיחא
 קורי"ל corail אלמוג
 גם כאן יש לנו אצל רשב"ם מלה המסתיימת ב-ail-
 ואצל רש"י ב-ail ולעיל מס' 933 ומס' 1185, זה
 מחזק את ההבחנה של בלונדהיים בקשר למלים
 peitrail, peitral, שלפיהם הסיומת ail- מאחרת
 מהסיומת -al.

1657 כבא בתרא פא. ערי
 בגנירים ביי"ש [baies] beis
 ראה לעיל מס' 659.

1658 כבא בתרא פא. ערי
 דפנה לורי"ר lorier
 ראה לעיל מס' 786.

1659 כבא בתרא פא. דולבי
 עצי ערמונים קשטיני"ש chastanies
 [chastaignes]
 ראה לעיל מס' 936.

1660 כבא בתרא פח: יגדוש
 למלא על כל קונבל"ר conbler
 גדותיו, לגדוש

1661 כבא בתרא פט: בעץ
 בריל אישטיי"ן [estain] estein

1662 כבא בתרא פט: אבר
 עופרת פלומב"א plombe

1663 כבא בתרא פט: מחק
 רשטור"א rastoire מחק, סרגל המשמש
 להוריד את עזף המידה

1656 ברור, שרשב"ם מפרש את המלה "חבק" לא
 כפי שקבעו מחרשי הלשון ואף לא כפי שרש"י פירש
 אותה בשבת (מס' 225, 258, 501) במלה הצרפתית
 cengle, שבה פירש רשב"ם "קילקלי" (לעיל מס'
 1646). בבניית התחתיק העברי של הסיומת ail- לא
 נדון כאן, כי אפשר להניח, שרשב"ם אין אותם
 עקרונות, שהיו לסבו.

1648 כבא בתרא פ. (הנחיל) השלישי
 טירציי"ל tercel שלישיק (ה נ ח י ל
 ה ש ל י ש י היוצא
 מכוורת בשנה אחת)

1649 כבא בתרא פ: ארזא
 קישנ"א chesne אלוך
 ראה לעיל מס' 931. כל שמות העצים הללו (מס'
 1649-1659) הביאם רשב"ם בספק, כפי שהוא מציין:
 "כל שמות הללו הם היו בקיאים בהם... כך נראה
 בעיני... שורבינא. לא איתפרש".

1650 כבא בתרא פ: תורניתא
 פיי"ן pin אורן

1651 כבא בתרא פ: אפרסמא
 ש"ף sap אשוח
 הב"ח חיקן, כאן (ולהלן מס' 1653): "שרף", כי
 "שרף" מופיע בלי מרכאות ובלי המלה בלע"ז, והוא
 חשב אותה למלה עברית.

1652 כבא בתרא פ: ברהי
 אשכרוע בוי"ש buis
 ראה לעיל מס' 438.

1653 כבא בתרא פ: שאנא
 אשוח sap ש"ף
 רשב"ם מסופק, אם ש"ף הוא "אפרסמא" או
 "שאנא". ומאחר שהלעז מופיע בלי גרשיים, חיקן
 כבי"ח וגרס "שרף".

1654 כבא בתרא פ: בלוטי
 קישנ"א chesne אלוך
 ראה לעיל מס' 931.

- 1664 כבא בתרא פט: **אשכרוע**
בויו"ש *buis*
ראה לעיל מס' 438. מדפוס בומברג ואילך:
בויושב"ל, כנראה שתי האותיות האחרונות הן שריד
של המלה "בלע"ו".
- 1665 כבא בתרא פט: **קצף**
אישקומ"א *escume*
ראה לעיל מס' 884.
- 1666 כבא בתרא צה: **אקרים**
איגר"א *[aigre] egre*
ראה לעיל מס' 1169.
- 1667 כבא בתרא צה: **עברה צורתו**
טורני"ר *torner*
להסתובב, להפוך
(להחמיץ, להיפגם)
המלה הצרפתית היא קיצור הביטוי:
tourner à l'aigre, להסתובב (כלומר להשתנות) עד
כדי החמצה. ר' מילונו של לוי (מס' 127).
- 1668 כבא בתרא צט: **פזרא**
פירק"א *perche*
מוט
- 1669 כבא בתרא קז: **חריץ**
פוש"ד *fossed | fossed*
חפיר
- 1670 כבא בתרא קמג: **חושים**
טרוק"ש *troches*
ענפים, אגודות
ראה לעיל מס' 804.
- 1671 כבא בתרא קמה: **טבלא**
אישקיליט"א *eschelete*
זוג (פעמון)
- 1672 כבא בתרא קנ: **ממון**
אויי"ר *[aveir] aweir*
ר' בלונדהיים ב' (ע' 121-122). אין כאן לעז כמובן
המקובל, אלא רשב"ם פוסק, שחולה הנוטה למות
יכול בצוואתו להשתמש במלה הלועזית *aweir* במקום
העברית "ממון".
- 1673 כבא בתרא קנא: (כבינתיא) **כביניה**
נושק"א *nosche*
סיכה, מכבנה
ראה לעיל מס' 213.
- 1674 כבא בתרא קנו: **קוצים**
קרדונ"ש *chardons*
פירות של קרדה
- 1675 כבא בתרא קסא: **מכותא**
מש"ט *mast*
תורן
- 1676 כבא בתרא קסה: **דרכמונת**
קוינינו"ש *coinions* | |
פרוטות, מטבעות קטנות
לא פענחו בלונדהיים. המקור היחיד הוא דפוס
בומברג הגורס קינו"ש. בדפוס סונצינו יש מלה
אחרת לגמרי, אולי איטלקית (אנכוס"י).
- 1677 כבא בתרא קסז. **זרנוקא**
ציגוני"א *[cigogne] cigonie*
חסידה
בהשאלה: מתקן שאיבה.
- 1677א כבא בתרא קעג. **שדה**
קנפני"א *chanpánie* מישור, שדה פתוח,
איזור של שדות
חסר אצל בלונדהיים.

סנהדרין

- 1678 סנהדרין ב: **ספר**
מרק"א *marche*
גבול, ספר
- 1679 סנהדרין ה: **בצעים**
מריש"ק *maresc*
ביצה, מקווה
מים רדודים
אולי יש לראות במלה צורת רבים ("ביצות"), כי
ייתכן שבהיותה ממוצא גרמני, לא הייתה לה צורת
רבים ב-s.

1687 סנהדרין כא: אודות
אישטבלי"ש estables תאים באורוה
חסר בדפוסים ומצוי רק בכתב-יד אחד. רש"י מסביר:
"הבדלה בין שורה לשורה על פני הבית", והכוונה
כנראה למקומות עמידה (מהגורן הלטיני -sta, לשון
עמידה). אולם, בדרך כלל השתמשו במלה בימי-
הביניים בהוראת "אורוות" סתם, והיום בהוראת
"רפתים".

1688 סנהדרין כה: ארא
אישטלון estalon עוף פיתיון
ר מילוגו של לוי (מס' 427).

1689 סנהדרין כה: ספספין
מירילי"ש mereles אסימונים למשחק
ראה לעיל מס' 1353.

1690 סנהדרין כו: עקל
רידורט"א redorte סורג המחזיק את
הויתים תחת הקורה
בבית-הבד
משובש בדפוסים.

1691 סנהדרין לו: ארירן
יושרמ"א jusarme גרון קרב

1692 סנהדרין לג: אם
מדרי"ץ madriz רחם

1693 סנהדרין לו: מהכהבת
פלמי"ר flamer להבהב, להתחיל לדלוק
ר מילוגו של לוי (מס' 344).

1694 סנהדרין לט: בחשא
קליני" caline אפר חם (באיטלקית)
מצוי רק בדפוסים, מאו דפוס סונצינו, וברור, שאינו
מאת רש"י.

1695 סנהדרין לט: חבושי
קדויני"ץ codoinz חבושים (פירות)

1680 סנהדרין יד: החלידו
רידויל"א [redouille] redoile חלודה
ראה לעיל מס' 200. הלעז נמצא רק בדפוסים וחסר
בכתבי-היד. גם חמה, לקרוא בלועזית שם עצם הבא
לפרש פועל.

1681 סנהדרין טו: ברדלס
פוטטי"ש puteis בואש
ראה לעיל מס' 593.

1682 סנהדרין כ: עריסה
בר"ץ brez עריסה

1683 סנהדרין כ: [גונדי]גונדא
אישפרווי"ר [esparvier] esparwier נץ
רק בכתב-יד אחד קוראים, אחרי הפירושים האחרים
ל"גונדי": "לי"א גונדי נץ אשפרו"ר. חסר בשאר
כתבי-היד ובדפוסים.

1684 סנהדרין כא: בריה
פרי"ט frit מטוגן
ראה לעיל מס' 529.

1685 סנהדרין כא: אפחי
אליני"ר alener להרגיע, לתת מנוחה
(לתת לנשום)

חסר בדפוסים ומצוי רק בכתב-יד אחד, שם כתוב:
"אפחי. אשליני"ר ב"ל [?], כלומר להנשים".
בבלונדהיים א' לעז זה מופיע רק ב"חוספות
ומילואים" (ע' 205-206).

1686 סנהדרין כא: דה"מ איצטבלאות
מריקלציא"ש marechalcies אורוות
[mareschalcies]

חסר בדפוסים ומצוי רק בכתב-יד אחד, שם כתוב:
"... למדור הסוסים וכו מרקלציא"ש". כדי להבין את
הנוסח הזה של רש"י, יש להניח, שהמלה הלועזית
מציינת צורה מיוחדת של אורוה, למשל תא לכל סוס
וסוס. בלונדהיים רשם (chalcies)marels כדרכו לתקן
את הכתוב, אבל אולי יש כאן לפנינו תכונה שכיהא
בלשון האיוור של טרויש, נשירת ה-s לפני עיצור.

צבת	1706 סנהדרין נב.	ארבילא	1696 סנהדרין לט.
צבת	טינלי"ש [tenailles] tenálics	קרובי"ל cruvel מסננת (בפרובנסאלית)	מצוי רק בדפוסים, מאז דפוס סונצינו, וברור, שאינו מאת רש"י. אולי אפשר גם לקרוא קורבייל"א corbeile (כלומר: סלסילה).
עורף	1706א סנהדרין נב:	אריזן	1697 סנהדרין מא.
עורף	הטירי"ל haterel	יורש"מ א jusarme	גרזן קרב
חרדין	1707 סנהדרין סד.	נזחא	1698 סנהדרין מא:
סלקים לבנים	בליד"ש bledas	אישגרוני"ר esgronir להתקין	אולי אפשר לקרוא גם esgruner (להחיק, להחריב).
(בפרובנסאלית)		חילפי	1699 סנהדרין מד.
מצוי רק בדפוסים מאז מהדורת סונצינו, וברור שאינו מאת רש"י. אמנם בלונדהיים ב' (ע' 127) מעלה את האפשרות, שיש לפנינו בלידי"ש bledes. צודה צרפתית היכלה להיות מאת רש"י.		סרפדים	אורטיא"ש orties
פיסא	1708 סנהדרין סד.	צריף	1700 סנהדרין מד.
גוש אדמה	בלישט"א bleste	צ'ריף	אלו"ם alum
שחי	1709 סנהדרין סה.	פרק	ראה לעיל מס' 185.
בית-השחי	אישיל"א [aissele] aisele	קטע	1701 סנהדרין מה.
ראה להלן מס' 2414.		טרונצון	tronçon
מנפץ	1710 סנהדרין סז:	פודגרא	1702 סנהדרין מח:
לקנח את האף	מוקיי"ר mochier	צינית (שיגרון או שיגרון ברגליים)	podagre
	ראה לעיל מס' 330.		ראה לעיל מס' 1222.
טבלא	1711 סנהדרין סז:	נתר	1703 סנהדרין מט:
זוג (פעמון)	איסקיליט"א eschelete	נתר (חנקת האשלגן)	ניטר"א nitre
הלעז משובש בדפוסים.		בורית	1704 סנהדרין מט:
כדור	1712 סנהדרין סח.	אירב"א	1705 סנהדרין נא.
כדור	פילוט"א pelote	אישויד"א esweiede סוטה מהדרך, חורגת	אישויד"א esweiede סוטה מהדרך, חורגת
	ראה לעיל מס' 302.	מהקו, פורצת גדר	lesveiedel
אבוזרייהו	1713 סנהדרין עד:	זונה	1705 סנהדרין נא.
השייך להם (מלה)	לו"ר אפרטינימינ"ט		
(במלה: שייכותם)	lor apartenement		
	ר' בלונדהיים ב' (ע' 96-97).		

- 1714 סנהדרין עה. **טינא**
לימון limon
בדפוסים שלנו. בטעות: "נימוק". התיקון הוצע בידי מהרש"ל לפי שני כתבי-יד, שהיו בידי.
- 1715 סנהדרין עו: **כבש**
פרימבר"א prembre
ללחץ, לכבוש
- 1716 סנהדרין עו: **כבז**
פוינ"ט point
(ד) ברזיה מיכזו
נוקב
יש ספקות בקשר לצורה הדקדוקית: בשני המקורות (פושנ"ט בדפוס סונצינו ופושנ"ט בדפוס בומברג) מופיעה אות שי"ן. שאינה הולמת את ההוה: אולי אפשר לראות כאן עבר (פוינש"ט pointst).
- 1717 סנהדרין עו: **שוחת**
קולי"ר coler
לנוול
- 1718 סנהדרין פא: **חכה**
אי"ם aim
חכה (ליתר דיוק:
קדם שבקצה החכה)
- 1719 סנהדרין פא: **גזירין**
גזירי-עץ
אישטילי"ש esteles
ראה לעיל מס' 803.
- 1720 סנהדרין פב: **אגמים**
איסטנ"ק estanc
בלונדהיים מטיל ספק על פענוחו, כי המקורות גורסים אשטיין. הוא רואה אפשרות, שחיה זו מלה פרוכנסאלית (estain), ובפרט שאין לנו כתבי-יד על מקום זה. אלא רק דפוסים ישנים.
- 1721 סנהדרין צ: **דובב**
פרומיי"ר fromier
לשרוץ, לרחוש.
לגלוש
ראה לעיל מס' 1115.
- 1722 סנהדרין צא. **עכבר**
אישקורי"ל escurel
כאן, כמו בהרבה מקומות בפירושו רש"י, ויהי החיה (במקרים אחרים: הצמח) שונה מהזיהוי המקובל אצלנו. הפירושו על פרק "חלק" הוא מחתנו ריב"ן.
- 1723 סנהדרין צג: **ריבדא**
פוינטור"א pointure
דקירה
ראה לעיל מס' 1147.
- 1724 סנהדרין צג: **כוסילתא**
פלימיא"ה flemie
איזמל (להקוח דם)
- 1725 סנהדרין צד: **משק**
שו"ן son
צליל, רעש
ר' פירוש רש"י על ישעיה ל"ג, ד'. פירושו של רש"י כאן אינו הולם את הלעו. כי הוא נחר לכאורה את "משק" מלשון "השקאה" של מים. כפי הנראה הלעו שיך להסבר נוסף, שהושמט מהכתוב.
- 1726 סנהדרין צה. **בסתרקי**
טפיי"ד tapid
שטיח
- 1727 סנהדרין צו. **כצעי מים**
מריש"ק maresc
ביצה, מקווה
מים רדודים
- 1728 סנהדרין צח: **עטלף**
קָלֶב"א שורי"ץ chalve soriz
עטלף
ראה לעיל מס' 843.
- 1729 סנהדרין ק. **מגדים**
דיינטייר"ש deintiers
הכתיב השכיח: dainties. מלטינית dignitates (כיכידים). ההוראות המצויות: נכסים, מטעמים. הנאות, ערכים.
- 1730 סנהדרין קא. **צמחץ**
מלנ"ץ malanz
פצעים
ראה לעיל מס' 5.

המלה, שריב"ן מסביר בזה, שייכת לפסוק שבספר יחזקאל (ו', י"א), שם רש"י נותן שני פירושים: א) כמו "מהם" (לעיל, באותו פסוק) ככפילות אחתית; ב) מלשון "המה" (לשאוף, לכמהו), הכוונה בשניהם: "מבניהם" (לפי התרגום), בלונדיהים התייחס מפענוח הלעז, אך ציין, לפי דברי ריב"ן בדה"מ הקודם "לא מהם": "...ולא במשאם", כי הוראתו "משא", דבר שאין לו זכר בפירוש רש"י על יחזקאל, אני משער, שמדובר כאן בפועל *estre* (להיות) בשימושו כשם עצם במשמעות "הוריה, ישות, מהות", ואם כן אולי צריך לקרוא, במקום "במשאם", "במשהם" = כמה שהם (השוה "משהו"), לוי במילונו (מס' 430) גורס אישטורדיא"ה *estordie* (המומה).

1737 סנהדרין קט. שאפי
אשקר"ן | - | בור ריק ממים (?)
חסר בדפוסיו ולא פוענח, אולי אפשר להציע שיקיצ"א (*sechece*, יובש), אבל גרסה זו רחוקה מהמקור היחיד, הוא דפוס סונצינו.

1738 סנהדרין קט: גר
קורנ"ט *corant* זרם

1739 סנהדרין קט: פצע
נפרדור"א *nafradura* פציעה
(כפרובנסאלית)
אם יש לקרוא כך, ברור, שאין הלעז מאת ריב"ן, אולם ייתכן, שצריך לגרוס נברידור"א *navredure*, ואז אין סיבה לפקפק במקוריותו.

מכות

1740 מכות ח. פיסא
בלישט"א *bleste* גוש אדמה
הלעז משובש בדפוסים.

1731 סנהדרין קג. חרולים
אורטיא"ש *orties* סרפדים

1732 סנהדרין קד. משקה
אישקנצו"ן מלצר, שר המשקים
eschanson

חסר בדפוסיו ומצוי רק בדפוס סונצינו. אצלנו גם אין המלה "משקה" אלא "השקחה" בלבד (בדה"מ "ומשמש עליו" וכן "אשתו השקחה עליהם").

1733 סנהדרין קד: קלסתר
אישקנצו"ן *eschanson* מלצר

ראה לעיל מס' 1732. המלה, שריב"ן מפרש, חסרה בדפוסיו: היא שייכת לטוף הסיפור של שני השבויים (ע' חסרונות הש"ס), שהושמט (אולי מטעמי צנזורה), אבל היה קיים לפני רש"י ולפני בעל ה"ערך" (ר' על כן REJ XI, 215, במאמר של ישראל לוי על "סיפורים יהודיים"). גם המלה גם תרגומה מציגים בעיות קשות (ר' שם). ברור, שאין זאת המלה "קלסתר" הרגילה, ר' לוי מציע לקרוא "סלטר" - רקדן, זה מתאים לעצם הסיפור. אבל הלעז קשור אולי עם סוף הסיפור, שבו מגישים לשבויים יין, ובו רמו לבגידת אם השבאי בבעלה. ויסטרו במילונו גורס "קלסאת" וגחר את המלה מהיוונית.

1734 סנהדרין קה: כרבולת
קרישט"א *creste* כרבולת

1735 סנהדרין קו: שואבת
ימנ"ט *jamant* אבן-שואבת, מגנט
הלעז משובש בדפוסיו. האותיות הראשונות (קל) כפי הנראה בהשפעת האיטלקית *calamite*. יש להעיר שהצורה *jamant* שווה היא למלה *diamant* (יהלום), אלא שהיא נגזרה לפני הכללים הרגילים (*jour* - *diurnum* למשל), ו-*diamant* ככח השפעות צדדיות, עובדה היא, שאותו מונח יווני-לטיני משמש גם ליהלום גם למגנט.

1736 סנהדרין קח. מהמהם
אישטר"א (?) הוריה, מהות, ישות
estre

- 1741 מכות ח: **שוליא**
 יינדרייץ jointrez
 שוליא
 ראה לעיל מס' 1280.
- 1742 מכות ט: **מחצל**
 טרואיל"א truele
 כף של סידים
- 1743 מכות י: **פרווראה**
 דוקיד"א duchede
 דוכסות, מחז
 אנו קוראים "פרווראה" כגרסת הערך במקום "פרווראה". הלעז אינו בדפוסים, אלא בכתב-היד היחיד. שיש לפנינו, ולא במקומו, אלא בדה"מ "כגון סליקוס: וכפרים הסמוכין לו הנקרא דוקירא (צ"ל: דוקיד"א) וסליקוס (צ"ל: דסליקוס)". מכיון שרש"י מפרש "פרווראה, כפרים חצרים הסמוכות לה ונקראות על שמה", ברור שרצונו לפרש בלעז דוקיד"א את המלה הארמית הזאת, כפי שפירש אותה גם בניטיץ (מס' 1252-1253). ההערה של בלונדהיים אינה מחוורת לי כל צורכה.
- 1744 מכות יא: **שפא**
 אישלווישירור"א
 (מקום ה)נקע
 [esloissedure] esloissedure
 גם כאן (כמו לעיל מס' 1429) חלק מהמלה ("דורא") כתובה כאילו היא ארמית.
- 1745 מכות טז: **ביניתא דבי כרבא**
 קיניל"א chenile []
 זחל
 בלונדהיים שיער כפי הנראה את הפענוח הנ"ל, אבל לא העז לפסוק כהשערותו. אולם הגרסאות (קנטיל"א בכתב-היד, צייל"א בדפוס בומברג, צמל"א כמובאה בתוספות) מצביעות לכאורה על פתרון זה, ההולם להפליא את העניין. מציאות הצד"י בגרסאות הדפוסים קשורה אולי עם צורה חריגה ציניל"א cenile.
- 1746 מכות כ. דה"מ חייב על הראש
 טינפל"א temple
 צדע, רקה
- 1747 מכות כ. **סנטר**
 מינטו"ן menton
 סנטר
- 1748 מכות כא. **פרק**
 יונטור"א jonture
 (מקום) חיבור
 [jonture]
 בלונדהיים כותב jolinture, כאילו הלעז שלפנינו צורה מקוצרת לפי ריהוט הלשון: jonture במקום הצורה המלאה jonture. מהממצא "יינטור"א בכתב-היד היחיד, יונטור"א בדפוס בומברג) היה גם אפשר להסיק, שלפנינו הצורה המלאה jonture יינטור"א. אך גם jonture אפשרי, בדומה לפרובנסאלית jontura ולספרדית-פורטוגלית-קטלנית juntura (או כהשפעת השפות האלה על אחד המעתיקים).
- 1749 מכות כא. **כתובה קעקע**
 פוינטורי"ר pointurer
 לעקץ עקיצות
 (לשם כתובה קעקע)
- 1750 מכות כא. **כוסילתא**
 פלימיא"ה flemie
 איזמל (להקת דם)
- 1751 מכות כב: **נפרמו**
 דישקושר"א descosdre
 להחיר תפר
- 1752 מכות כג: **הופיע**
 פרובי"ר prover
 לאָפת
 ר' בלונדהיים ב' (ע' 167-168).

שבועות

- 1753 שבועות ג. **סנטר**
 מינטו"ן menton
 סנטר
- 1754 שבועות ד: **מחט**
 אגויל"א aguile [-agui]
 מחט
 הלעז, וכן פירושו של רש"י על מלה זו, חסרים בדפוסים ובכל כתבי-היד פרט לאחר, שבו הכתיב

1761 שבועות לא. (פוזמוקייכו) פוזמוקי
נעלי-בד קלצונ"ש chalçons
ראה לעיל מס' 105.

1762 שבועות לא. המראה
פירמלי"א fermalie [fermaille] הסכם
"הסכם" זה הוא יסוד להתחייבות במשחקי מול. יש
להטעים fermalie (ר' לעיל מס' 388).

1763 שבועות מב. עפצי
גלי"ש gales עפצים (גידולים טפיליים
בעלה האלון)

עבודה זרה

1764 עבודה זרה ב: גיגית
קוב"א cuve גיגית, מיכל גדול ועגול

1765 עבודה זרה ג: ביצי כינים
לינטרי"ש lentres ביצי-כינים
ברפוסים רשום לפני הלעז: "אינב"א בלשון ארמית";
ברור, שהגרשיים נדפסו בטעות.

1766 עבודה זרה ד. פיד של תרנגולת
ביקידור"א bechedure ניקור, דקירה
ראה לעיל מס' 1383.

1767 עבודה זרה ד: טורייקי
טקי"ש taches כתמים

1768 עבודה זרה ה: דוקין
טייל"א teile תכלול (כתם בעין
ה מ צ מ צ א ח
הראייה)
לפי כתב-היד היה אפשרי לגרוס טייל"ש (teiles).
ברבים, אבל בלונדהיים קבע צורת יחיד בהחאם

אגליה agula נותן מקום לחשוב, שהוא ספרדי או
פורטוגלי (ר' בלונדהיים ב', ע' 62) ואינו מא"ח רש"י.
הרשתי לעצמי בכל זאת לשחזר את הצורה
שצברפחית עתיקה, דבר שבלונדהיים הסתייג ממנו.

1755 שבועות ד: מקדח
ברינ"א barena מקדח (בספרדית)
גם מלה זו אין לה פירוש ואין לה לעז אלא באותו
כתב-ד (ר' לעיל מס' 1754). וכאן הלעז חזוק מאוד
מהמלה הצרפתית, שבה פירש רש"י במקום אחר את
"מקדח": (ariedre (ר' לעיל מס' 1351 ועוד). צריך
אפוא להניח, שאין הלעז מא"ח רש"י, הוא המלה
הספרדית bar[re]na. ר' מילונגו של לר (מס' 786).

1756 שבועות ד: מכתב
גרפי"א grafie [grafie] מקָתב, חרט
ראה לעיל מס' 1352.

1757 שבועות ו: דיהה
פלד"א palde חיוור

1758 שבועות ו: (ככנתי) ככנה
פירמ"ל fermal [fermail] סגר
קרס הלאחץ לסגור כריכת ספר או מחשוף של חולצה
ודומה. — חמה, שרק כאן רש"י מוסיף לעז שני על
נושק"א (להלן מס' 1759), שלא בכמקבילות (מס'
213 ומס' 1257), שרש"י עצמו מזכיר אותן בפירושו:
הממצא בכתיב-היד מאפשר גם את הצורות fermal,
fermail ובלונדהיים העדיף fermal (פירמ"ל). אבל,
לפי מה שהוער לעיל (מס' 1656), וכן לפי הממצא
באוצרות הלשון הצרפתית בימי הביניים, נראית לי
יותר הצורה fermal.

1759 שבועות ו: (ככנתי) ככנה
נושק"א nosche סיכה, מכנה
ראה לעיל מס' 213.

1760 שבועות טז: בעצים
מריש"ק mareseq כיצה, מקוהה
מים רדחיים
ראה לעיל מס' 1679.

1774 עבודה זרה י. דה"מ כתב ולשון
פיטרו"ש Petrus פטרוס (שמעון כיפא
השליח, הקדוש של
הכנסייה הנוצרית)
גם שם זה רשום בצורתו הלטינית (ר' לעיל מ"ט
(1773).

1775 עבודה זרה י. דה"מ כתב ולשון
גרמטיק"א gramatica דקדוק (בלטינית
[grammatica] או באיטלקית)
המשמעות כאן: השפה הלטינית. גם מלה זו שייכה
לתוספת הפירוש שבדפוסים ישנים של "עין יעקב".

1776 עבודה זרה י. דה"מ כתב ולשון
לטיין latin לטינית
עין לעיל בשלושה המספרים הקדמים.

1777 עבודה זרה י: גרגירא
אורוג"א [oruge] אורה (צמח)
ראה לעיל מ"ט 377.

1778 עבודה זרה י: כוסברתא
אליינדר"א aliendre [ailendre] כוסבר
ראה לעיל מ"ט 376.

1779 עבודה זרה י: כרתי
פוריל"ש poresl כרשים (ירק מאכל)

1780 עבודה זרה י: חסא
לייטוג"א [laituge] leituge חסה
ראה לעיל מ"ט 624.

1781 עבודה זרה יא. חזרת
לייטוג"א [laituge] leituge חסה
כ"ל.

1782 עבודה זרה יא. צנן
רפנ"א rafne צנן

להופעות רבות של "זקק" בלע"ז, שכן אין כל
סימן של ריבוי. ראה לעיל מ"ט 675.

1769 עבודה זרה ז: שבת
אנייד"ד aneid שָׁבַת (צמח ריחני)

1770 עבודה זרה ז: שבת
אניט"ו aneto שָׁבַת (באיטלקית)
מצוי רק בדפוסים מדרוס טובצ'ינו ואילך. אינו מאת
רש"י. ר' בלוזיהיים ב' (ע' 95).

1771 עבודה זרה ז: זירין
טודיל"ש tudels צינורות
כאן כמובן של גבעולים (ר' לעיל מ"ט 722). הגרסה
שבדפוסים משובשת מתוך הכמלה אחוית.

1772 עבודה זרה ח: אינק
קָרְבוֹנְקֵל"א אחדם (אבן יקרה בעלת
charboncle צבע אדום כהה ומבריקה
ביותר)
ראה לעיל מ"ט 1645.

1773 עבודה זרה י. דה"מ כתב ולשון
פאולו"ש Paulus פ א ו ל ו ס (שאל
השליח, הקדוש של
הכנסייה הנוצרית)

בדפוסים הישנים של "עין יעקב" קוראים: "כתב
ולשון של רומי מאומה אחרת בא להם. אחרת תקנו
להם כל ספרי טעוהם. יוחן פאולוס פיטרו, הם
יהודים היו: לשון הוא גראמטיקא הוא הלשן
שמדברים בו הגלחים, הם שנו ועמקו [צ"ל: ועקמו]
הלשון ועשו להם הבל לחשבם בפני עצמם ולסלקם
מעל ישראל ולא שכפרו כי לטובתן של ישראל
נתכוונו, אלא מפני שראו ישראל בצער ובדחק
מחמתיה ישו עשו עצמם כאילו הם עמו בקדושות
וצוו עליהם הכל כמפורש בספור תליתי ישו ע"כ
פירש"י. כלומר שליחי הנצרות הביאו את כתבי-
הקדוש לרומאים, אבל בצורה מסולפת, כדי למנוע
את התערבותם בעם ישראל. - השם רשום בצורתו
הלטינית.

1789 עבודה זרה יד: **סטחיג**
קומפרייז א comparaje
[comparaje] **סעודת-רעים**

1790 עבודה זרה יד: **מיבק אביק ביה**
אינלצייזר enlacier
לקשור חטר בדפוסים. הכוונה לאדם קשור (בלשון רש"י:
"אדוק") לעבודה כוכבים, אבל לא מתן אמונה, כי
אם מתן אינטרס.

1791 עבודה זרה טו: **מורה**
פיל"א pele
את-חפירה (כלומר
כף שטוחה בעלת
דיח ארוכה)

1792 עבודה זרה טו: **דקר**
פושור"ר fosoir
[fossoir] **מכוש**
ראה לעיל מס' 70.

1793 עבודה זרה טו: **סדן**
שטויק stok
סד (בגרמנית)

1794 עבודה זרה טו: **סדן**
ציי"ף cep
סד (שבו נעלו רגלי האסירים)
בדפוס סונצינו הלעז כתוב בפ"א עגולה, אבל ספק,
אם נהגו כבר כבימינו להבדיל בין פ"א סופית, שהיא
f, לפ"א עגולה, שהיא p. ר' מילונז של לוי (מס' 196).

1795 עבודה זרה טו: **כבלים**
בריא"ש buies
כבלים
ר' מילונז של לוי (מס' 189).

1796 עבודה זרה טו: **שלשלאות**
פירייז"ש ferjes
[ferges] **שרשרות ברזל,**
אזיקים

1797 עבודה זרה טז: **עששיות**
משי"ש masses
[masses] **גושים, עשחות**

1783 עבודה זרה יא: **עוקרין**
אישירייזר לכרות את מיתרי
esjareter **הבך**
כך קבע בלוחיהים לפי הענין, אף שגורסת כתב-היד
גורסת הדפוסים אינן מכוונות לכך דווקא.

1784 עבודה זרה יא: **בלודית**
אפובלייזל afubleil [] **צמה מכוונת**
בלוחיהים השאיר את הלעז ללא פתרון. הרשיתי
לעצמי לשער את הפתרון הגיל, ההולם את הגרסאות
(אפורייזל, אפורלייזן בכתיב-היד, אפובלייזן
בדפוסים מאז סונצינו) ואת המשמעות (יש ערדה ל-
afubleil בהוראת שמה מכוונת ול-
afubleure בהוראת צמה מכוונת).

1785 עבודה זרה יא: **חגתא**
קונפרידריא"ה
[חגיגת ה]חברה
confredrie

ה-confredrie היא אנדח-אחים של בעלי מקצוע
אחד, ושיא פעילותם השנתית הוא משתה גדול. באחד
מכתבי-היד יש גרסה פזורה: קסלומפרידריא"ה.
אפשר להניח, שרצה המעתיק להפגין כרמוז לגורן
"קסל" את ריחוקו ממסכיות כאלה, שבהן הייתה
שכיחה השכרות, ומכאן קסטות ורציחות (אולי
חכופות היו הקרבנות יהודים).

1786 עבודה זרה יב: **עלוקה**
שנשווא"ה sansue
עלוקה
גם ברי"ף על המשך הסוגיה (דף יב:) הנמצא במסכת
שבת (דפוס וילנא דף ס. מ.) צורף הלעז שנשווא"ה למלה
"עלוקה", שבה מסביר רש"י את "נימא".

1787 עבודה זרה יב: **חלא**
איגר"א aigre | egre
[aigre] **חומץ**
ראה לעיל מס' 1169.

1788 עבודה זרה יד: **פירי דארוזא**
גלנ"ס glant
בלוטים
ראה לעיל מס' 932.

1806 עבודה זרה יז: מזבלים
 אמשי"ר [amasser] amaser להקהיל
 גרסה הדפוסים מצביעה יותר על אמיישני"ר
 ameisnier (להכניס [הביתה]). אבל ר' בלוזיהיים ב'
 (ע' 84).

1807 עבודה זרה כ: שחת
 פירי"א [ferrage] feraje חציר

1808 עבודה זרה כב: מכתבא
 גרפי"א [grafie] gráfie מכתב, חרט
 ראה לעיל מס' 1352.

1809 עבודה זרה כד: קילעא
 פורק"א porche פרוזדור (מ ב נ ה
 הבולט החוצה, ובו
 פתח הבית)

1810 עבודה זרה כה: עורף
 הטריר"ל haterel עורף

1811 עבודה זרה כה: שופי
 פולפ"א polpe הכשר שעל עצם הירך

1812 עבודה זרה כז: אופיא
 אישקומ"א escume קצף
 ראה לעיל מס' 884.

1813 עבודה זרה כז: ריבדא
 פוינטור"א pointure דקירה
 ראה לעיל מס' 1147.

1814 עבודה זרה כח: אישתא צמירתא
 מלויי"ד מיחושים (כלומר קדחת)
 [maleveid] malweid
 ראה לעיל מס' 29.

1815 עבודה זרה כח: ככי
 יינציבי"ש jencives חניכיים

1798 עבודה זרה טז: מרי
 פושו"ר [fossoir] fossoir מכוש
 ראה לעיל מס' 70. צורת היחיד תמוהה.

1799 עבודה זרה טז: חציני
 מעצד דולידור"א doledoire (מעין גרזן)

1800 עבודה זרה טז: סחופי
 אדינטי"ר adenter להפיל אפיים ארצה

1801 עבודה זרה טז: בימה
 אלמינבר"א almenbre בימה
 ר' לעיל מס' 837. אולם כאן אין השימוש במלה
 לעיניי קדש (בימה בבית-כנסת). אלא בענייני חול
 (סחם בימה). אך אולי רצה רש"י להשוות סחם בימה
 לבימה בבית-הכנסת ("ואנו קורין אותו...").

1802 עבודה זרה טז: בימוסאות
 אלטי"ר alter מזבח
 ר' בלוזיהיים ב' (ע' 80-81) ובלוזיהיים פ' (ע' 25).
 כתיב השם הפרטי "אלתר" בתי"ו נועד כנראה למנוע
 את הדמיון עם כלי הפולחן הור.

1803 עבודה זרה טז: כיפה
 אר"ק וולוד" arc wolud קמרון
 [arc volud]

1804 עבודה זרה יז: קיבורי
 לימוישיל"ש lemoisels פקעות (של חוט)
 [lemoisels]

1805 עבודה זרה יח: זקיפא
 פורק"ש forches קלשונים
 ה"קלשונים" הם עץ-התלייה. כי המתקן הקמאי היה
 עשוי משני קלשונים נטועים באדמה ועליהם מוט
 מאחז ובצרפתית: fourches patibulaires. כלומר
 "קלשונים תלייתיים".

- 1816 עבודה זרה כח. צפידנא מושג"א musge פֿשָׂרַח (מחלת הפה) [musgue] ראה לעיל מס' 541.
- 1817 עבודה זרה כח. מרא מכוש פשוט"ר fossir [fossoir] ראה לעיל מס' 70.
- 1818 עבודה זרה כח. תחלי שחליים [cresson] creson
- 1819 עבודה זרה כח. עינבא בון"ן מלנ"ט bon malant פצע חמור ראה לעיל מס' 5. בדפוסים רק המלה השנייה מופיעה, אבל יש עדויות על מציאות שתי המלים במקור.
- 1820 עבודה זרה כח. טיגנא רוד"א rude פֿיגֶם (צמח)
- 1821 עבודה זרה כח. כרפסא כרפס [apie] apie ראה לעיל מס' 829.
- 1822 עבודה זרה כח. סימטא מורסה clog קלו"ג
- 1823 עבודה זרה כח: פיקעא פיג"א fige תאנה (טחור בצורת תאנה) [figuel] ר' לעיל מס' 318: גם כאן יש אפשרות לקרוא פי"ג fig. בלונדיים מחרגם, בניגוד לחרגומו שם, "פי הטבעת", בהאם לפירוש רש"י כלשונו בספרינו. אבל קשה לקבל גלגול זה של המלה. וכמדומני יש דרך להבין את רש"י גם לפי הפירוש "טחור": "רבי יעקב חש במקעא. (בחולי של) פי טבעת..." אף אם פירוש של "פקעא" הוא באמת "פי הטבעת", הלעז יכול בכל זאת להתייחס למלחא.
- 1824 ע' זרה כח: נירא ברקא ליצ"א lice ראה לעיל מס' 272.
- 1825 עבודה זרה כח: פרי הסנה בוטונ"ש botons פירות ורד-הבר בדפוסים, בטעות: "בוטנים". נדמה לי, שטעה בלונדיים בחרגומו "ניצנים". לפנינו הוראה אחרת של אותה מלה ("כפתור" במקורה), והיא "פרי ורד-הבר" (בגרמנית Butte). ר' מילונג של לוי (מס' 179) וכן בלונדיים ב' (ע' 62-63).
- 1826 עבודה זרה כח: משקדי חלוני לימ"ץ limaz חילוק ערום לגבי לעז זה יש אצל בלונדיים בלבול, שקשה להבינו, כשיודעים, באיזו דייקנות עבד החוקר. הוא מחרגם "מחלת העין", ובאמת בככורות לח. (מס' 643b, להלן מס' 2327א), חלוק=limaz=מחלת העין. אבל פה מדובר בקונכיית החילוק (שהתלמד מציע להשתמש בה לריפוי הטחורים), ואין זה יכול להתייחס אלא לחיה עצמה. אם כן את מס' 643a היה צריך לקרב למס' 640 (limace) ולהבדיל ממס' 643b, לפחות בחרגומו.
- 1827 עבודה זרה כח: עמר גופנא קוטון"ן coton ראה לעיל מס' 26. חסר בדפוסים.
- 1828 עבודה זרה כח: חיפושתא אישקרבו"ט escharbot חיפושית
- 1829 עבודה זרה כח: חיפושתא | | חיפושית (בסלאווית) יד מאוחרת הוסיפה בדפוסים "בלשן כנען קרוי"ס" ודפוס סובצ'ינו: קרקו"ס). כרוסית של היום קוראים לחיפושית карапузика (קאראפוזיק), ואולי יש קשר עם הלעז. או שהגרסה משוכשת צורך לקרוא קְרִיק chuc (жук יוק).

1830 עבודה זרה כח: הגיטורן haneton	גמלניתא שחרורית (מין חיפושית)
1831 עבודה זרה כח: ליצ"א lice	ברקא ניר
ראה לעיל מס' 272.	
1832 עבודה זרה כח: פויליי"ד foiled	נדא צבוע בצבע מסוים (סגול?)
[foilled]	
ראה לעיל מס' 1263, fueil, שממנו נגזר foiled.	
לפי זה יש להוסיף אצל בלונדיים: "teint avec une teinture..."	
1833 עבודה זרה כח: מלחא גללניתא שי"ל יימ"א sel jeme	מלח הסלע (כגון מלח סודומית)
[sel geme]	
1834 עבודה זרה כח: אישפוינטי"ש espointes	(ש)מרדה חסר בדפוסים. בלונדיים כתב את התרגום בסימן שאלה, כפי הנראה מפני שמצפים כאן לפועל, ולא לשם עצם. ואולי מותר לקרוא (דווקא בכתב-היד הגרסה אישפוניי"ט) אישפוני"ט espoint, כלומר "נוקב" (כשמדובר בכאב).
1835 עבודה זרה כח: אישקלפיי"ר eschalfer	קדחא להתחמם, ללקות בדלקת
1836 עבודה זרה כח: קציד"א chacide	רירא ליחת העיניים
1837 עבודה זרה כח: אישפוינטי"ש espointes	דיצא כאבים נוקבים
ראה לעיל מס' 1834.	
1838 עבודה זרה כח: דמא שנקטירו"ד sanclerud	דמא רנוי-דם [sanclerud]
ראה לעיל מס' 682. איננו ברש"י שלנו. שאינו מפרש בכלל את המלה "דמא", אלא רי"ף מצטט את הפסקה הזאת כמסכת שבת. פרק י"ד, ושם יש פירוש רש"י על "דמא" עם הלעז.	
1839 עבודה זרה כח: סימטא קלו"ג clog	סימטא מורסה גם כאן קוראים בכתב-היד את המלה הפרובנסאלית פלורונ"ק floronc (ר' לעיל מס' 272).
1840 עבודה זרה כח: דה"מ חמימי לסילוא אישטוב"א estuve	דה"מ חמימי לסילוא אישטוב"א איננו בדפוסים. בכתב-היד היחיד כתוב: "...שמחמם כל גופו. כעין אישטוב"א".
1841 עבודה זרה כח: איסתומכא דליבא ליול"א leule	איסתומכא דליבא (ענבל (שכנרון) כן פירושו של בלונדיים. וקשה לקבלו, כי אין דברי רש"י מפורשים אלא לאיכר שנתן הגוף "כנגד הלב", וגם הקשר של גרסת כתב-היד ליבול"א ושל הדפוסים ניבול"א עם הצרפתית lulette (כלומר l'uette, מלטינית מאוחרת uvitta, "הענב הקטן") מפוקפק. לי נראה, שיש לחפש בכיוון היוונית pleura (צרפתית plèvre, הקרום שמסביב לריאות) או בכיוון nombriel (בגרמנית Nabel, טבור). המעבר מלמיד לנר"ן יכול להסתבר בהשמטת היידוע le ובצירוף היידוע un לפני המלה המתחילה בתנועה.
1842 עבודה זרה כח: דה"מ כמונא ברייא איגרו"ם egrum	דה"מ כמונא ברייא חמיצות [aigrum]
ראה לעיל מס' 522. הגרסה שבדפוסים "כעין כף אנרוף" היא שיבוש במקום "כמין מלא אנרו"ם שבכתב-היד.	

שחלים	1843	עבודה זרה כט.	ניניא	1853	עבודה זרה ל:	שחלים	
מינט"א	mente		נענה	קרישו"ן	[cresson] creson	שחליים	
1844	עבודה זרה כט.	אגדנא	1854	עבודה זרה ל:	נסיובי דחלבא		
מרוכי"א	marubic	מרוכיון (מין צמח)	מישג"א	mesge	מי-גבינה. נסיוב החלב		
	[marrubic]			[mesgue]			
ראה לעיל מס' 626.							
1845	עבודה זרה כט.	ציתרי	1855	עבודה זרה ל:	ניקורי		
שדריא"ה	sadree	צתרה (צמח)	פיקידור"א	pikedure	הכשה		
ראה לעיל מס' 434.			חסר בדפוסים. מאחר שיש רק כתב-יד אחד, מותר לשער, שאולי אין כאן אלא שיבוש קל של בליקידור"א bechedure, שהוראתו שוה (ר' לעיל מס' 1383 ובפרט מס' 1766. שם רוב המקורות גורסים דווקא פיקידור"א או כדומה).				
1846	עבודה זרה כט.	סיסין					
פוליו"ל	poliol	סוג של נענה					
1847	עבודה זרה כט.	יותרת הכבד	1856	עבודה זרה ל:	אבטיח		
איברי"ש	ebres	סרעפת	בודיק"א	bodeke	אבטיח		
ראה להלן מס' 2084.			ראה לעיל מס' 1369. בדפוסים: מלו"ן [צ"ל: מלון]				
1848	עבודה זרה כט.	מראה	melon		מלון. המלה קשורה עם מלפפון שבלשון המשנה. שאינו המלפפון שלנו, אלא מלון). בלונדיים מניח, שגרסת הדפוסים הושפעה מהאיטלקית. בכתב-היד היחיד, שיש בידנו, קוראים: אלבתיק"א, והוא albodeca שבפרובנסאליה (עם סימן היידוע של הערבית).		
1849	עבודה זרה כט:	שורף					
הומי"ר	humer	לגמוא (לבלוע מתוך שאיפה)	1857	עבודה זרה ל:	רומני דאפי		
ראה לעיל מס' 92.			פומיל"ש	pomels	בליטות הלחיים		
1850	עבודה זרה ל.	אלותחית	1858	עבודה זרה לב.	שטיחין		
פרישו"ן	poison	שיקוי	בשטיל"ש	bastels	אוכפים		
ראה לעיל מס' 61.			מדובר בחתיכות עור, עשירות מנד שנקרע, ומניחים אותן על גב החמור כדי לרכב עליו. הקרבה עם המשמעות של "שטיח" בעברית של ימינו ברורה.				
1851	עבודה זרה ל.	כובא	1859	עבודה זרה לב.	גלדי		
קוב"א	cuve	מיכל גדול ועגול ברור, שרשי" רצה להצביע על הדמיון בין המלה הארמית לצרפתית.	קרושט"א	croste	גלד (כעור, אחרי פצע)		
1852	עבודה זרה ל.	אפסניתן					
אלוישנ"א	aloisne	לענה					
ר' בלונדיים ב' (ע' 78-80).							

1860	עבודה זרה לג:	צריף	1867	עבודה זרה לה.	נסיובי דחלבא
אלום alum		צריף	מישג"א mesge	מי-גבינה, נסיוב החלב	
	ראה לעיל מס' 185.		[mesguel]		
1861	עבודה זרה לג:	צריף	1868	עבודה זרה לה.	חלתית
בייס"א beize		צריף (בגרמנית)	לור"א lazre	חלתית	
	המלה מופיעה בשלושה מקומות בפירוש רש"י על התלמוד, ושם בסך-הכול כשבעה מקורות באות סמ"ך, בשישה (כולם במקומו בעבודה זרה) באות ש"ן, ובאחד באות צד"י. הכתיב בצד"י, הנראה לנו הסביר ביותר, אין לו עדות מספיקה. כאשר לסמ"ך, שרש"י אינו משחמש בה בלעזים הצרפתיים, אולי הוא נוהג אחרת בקשר לגרמנית.		ראה לעיל מס' 465.		
1862	עבודה זרה לג:	שחימי	1869	עבודה זרה לה:	נסיובי
רוש"א rose rosse	(קרקע) אדומה		מישג"א mesge	מי-גבינה, נסיוב החלב	
			[mesguel]		
1863	עבודה זרה לג:	קוניא	1870	עבודה זרה לו:	עריסה
פלומי"ר plomer		לכסות,	ברי"ץ brez	עריסה	
	למשוח בעופרת				
	ראה לעיל מס' 606.				
1864	עבודה זרה לד:	אבטא	1871	עבודה זרה לח.	אודי
בוט"ץ botz		נוד, קנקן	בולי"ץ boleiz	פטריות	
	בלונדיים ציין לעז זה בסימן שאלה, ומנה. שהוא אולי פורבנסאלי. יש לפנינו רק מקור אחד, דפוס סונצינו, ושם בוט"ץ. לעניות דעתי אפשר לגרוס בו"ט bot או בוט"א bote באותה הוראה בצרפתית של ימי-הביניים, או אולי בוטי"ץ botin (הקטנה של bot - אשר ממנה נגזר המונח של ימינו bouteille "בקבוק").		ראה לעיל מס' 371.		
1865	עבודה זרה לד:	נמילא	1872	עבודה זרה לח.	סיכתא
פור"ט port		נמל	קיביל"א cheville cheville	יתד, וו, זיו	
1866	עבודה זרה לה.	מפקפקין	1873	עבודה זרה לח:	שכלילתא
פורי"ר forjier		לנכוד	פינוגרי" fenogré	חיל בה (גרגרנית יוונית, צמח המשמש לתבלין)	
	ראה לעיל מס' 1394.				
1875	עבודה זרה לט.	רדיפי	1874	עבודה זרה לח:	גרגישתא
רבדי"ש rabdes		(מים) סוערים	ארזיל"א arzille arzille	חומר, טין	
	ר' מילינו של לוי (מס' 704).		ראה לעיל מס' 311.		
1876	עבודה זרה לט.	צלופחא	1875	עבודה זרה לט.	רדיפי
אנגיל"א angile anguille			רבדי"ש rabdes		
	ר' בלונדיים ב' (ע' 95).				

- 1877 עבודה זרה לט: מלח סלקונדרית
שלמויר"א מי-מלח (של שימורים)
salmuire
חסר בדפוסים. ומצוי בכתבי-היד בסוף הפירוש וה"מ
"אוכלין אותה" (ראה לעיל מס' 30).
- 1878 עבודה זרה לט: מגולגלין
מול"ש mols רכים (מרוככים
מרוב שרייה בשמנם)
- 1879 עבודה זרה מ. כד
פלט"א plate שטוחה
הסימת אל"ף של צורת הנקבה קיימת בכל הגרסאות.
אולי כתב רש"י כך מפני שבצרפתית המלה "ראש"
(teste) לשון נקבה היא.
- 1880 עבודה זרה מ. חלבון
אלבו"ם album חלבון (הביצה)
אפשר גם (ואולי מוטב) לגרוס אלבו"ן album (ר'
בלונהיים ב, ע' 72-74).
- 1881 עבודה זרה מ. חלמון
מיו"ל moiol חלמון (הביצה)
הוראת המלה הצרפתית: "תווך" (השווה בצרפתית
של היום moyeu, טבור של גלגל). ולפי הסבר
החלמוד היא מתאימה רק לביצה שהורה!
- 1882 עבודה זרה מ. צב
בוטירי"ל boterel קרפדה קטנה
ברש"י על מסכת נידה (להלן מס' 2438) ועל ויקרא
י"א, כ"ט שם אחר לקרפדה: פרו"ס froit. כפי
הנראה מדובר בשני מיני קרפדות. הגרסה שבדפוסים
כוכורי"ל מושפעת מהאיטלקית coccodrillo (תנין).
- 1883 עבודה זרה מ: שילמוחא
רשיא"ה wessie [vessie] שלפוחית
- 1884 עבודה זרה מ: (ד)רפי טובא
מול"ש mols רכים (מרוככים
מרוב שרייה בשמנם)
- 1885 עבודה זרה מ: הפתק
פיל"א pile עֲרֵקָה
- 1886 עבודה זרה מ: כדור
פילוט"א pelote כדור
ראה לעיל מס' 302.
- 1887 עבודה זרה מז. חלילין
ילימיל"ש jalemels חליליות
ר' מילונו של לר' (מס' 516).
- 1888 עבודה זרה מז. פארות
קורדי"ש cordes מיתרים (של
כלי נגינה)
- 1889 עבודה זרה מח: חוירין
לייטוג"א [laituge] leituge חסה
ראה לעיל מס' 624.
- 1890 עבודה זרה מט: כרכור
ריי"ל [raiol] reiol כרכר
ראה לעיל מס' 287.
- 1891 עבודה זרה נ. כלי
יליצ"א jalice גביע (של כנסייה)
חסר בדפוסים. בכמה כתבי-יד יש פירוש רש"י על
המשפט "אין לה בטילה לעולם" (בין דה"מ "מנין
לחקרובה וכו'" ובין דה"מ "כעין פנים"). ובסופו
כתוב: "וכן כלי שקורי" גליצ"א אין משמשין בו לע"ז
(לעבודה זרה)". מדובר בגביע המשמש כפולחן
בכנסיות, הנקרא עד היום בשם דומה (זהה (calice)).
ונראה הדבר, שזוהי הוספה של פסק-דין למעשה,
ואינה של רש"י. בעניין הגימ"ל (במקורות קוראים
"גליצ"א", כלומר galice), שלדעתי באה כמקום
יוד, ר' לעיל מס' 641.
- 1892 עבודה זרה נ. מחתה
צינשי"ר censier מחתת קטורת
חסר בדפוסים, והוא המשך פסק-הדין המחכר בערך
הקדום (מס' 1891), בלשון זו: "כלי מחתה שקורי"

1899 עבודה זרה נה. תפוח
שק (כמות של ענבים
או של זיתים, שהיו
מכניסים בבת אחת
בגת או בכית-הבר)

ראה לעיל מס' 1577.

1900 עבודה זרה נו. קנה
פי"ל [peil] מוט

לא פענחו בלוגנהיים. מדובר במוט. שמכניסים לתוך
מיכל כדי למדוד את כמות היין שבחוכו. שני
המקורות גורסים פי"ל"א. סכיר ביותר, שהמלה
הצרפתית היא נגורת מהלטינית palum (מוט, יחד).
בצרפתית של היום picu (כפי הנראה דרך הצורה
הפיקרדית piel במקום pel שבצרפתית המרכזית). אך
מתקבל על הדעת, שלפינו צורה של ניב המדובר
בשמפניא, איזור טרויש. peil. לרי במילונו (מס' 786)
גורס פי"ל"א pile, והוא מתרגם: קנה המשמש למדידת
כמות היין בכלי. הוא מזכיר גם את הגרסה פי"ל"א
fesle (ר' שם).

1901 עבודה זרה נט: דודורין
חביות טוניל"ש tonels

1902 עבודה זרה נט: ברוא
חור בחבית, ברו דוישי"ל doisil
ראה לעיל מס' 1503.

1903 עבודה זרה ס. גלגל
בורג (של הגת) וי"ץ [viz] wiz
ראה לעיל מס' 1633.

1904 עבודה זרה ס. גלגל
אישפינל"א בורג של גת (בגרמנית)
espindle

כפי הנראה היא Spindel בגרמנית של היום.

1905 עבודה זרה סח: עכבר
אישקורי"ל escurel סנאי
כאן, בניגוד לסנהדרין צא. (לעיל מס' 1722). לא

שנצ"ו [ברש"י על הרי"ף שנש"ה, ושניהם
משובשים] אסור משום משמשי ע"ו [עבודה זרה].
גם פה מדובר בכלי המשמש עד היום בכנסיות
ונצירות (השם בצרפתית של היום encensoir).

1893 עבודה זרה נא. דוקין
טייל"א teile חבלול (כחם בעיין
ה מ צ מ צ א ת
הראייה)

ראה לעיל מס' 675.

1894 עבודה זרה נא: מקופלת
פלייד"א pleiede מקופלת

1895 עבודה זרה נא: משכילתא
אוקרי"ן okrin גיגית
ראה לעיל מס' 1551. בדפוסים כתוב: "אוקוד"ן
בלשון כנען [כלומר בסלאונית] "חאת אישר
בלוגנהיים (פ', ע' LXXV). אבל בכתיב-היד רשום,
שהלעז גרמני.

1896 עבודה זרה נד. גיר
גרישל"א gresle ברד
ראה לעיל מס' 1613. לפי פירוש זה הפסוק בישיעיהו
כ"ו ט' מתאר מוצח העשוי מהמקן אבנים קטנות. כמו
פתוחי ברד.

1897 עבודה זרה נד: סלע
קוי"ן coin חרט (לטביצת מטבע)
הקב"ה שותף בכריאת הילד עם אביו ואמו (נידה
לא.). וכאשר ילד נולד מניאוף - כאילו גנבו ההורים
את החתימה של השותף השלישי. וההשוואה עם
טביצת המטבע הולמת ביותר את הענין, כי בימי קדם
שליטים, שהיו ראויים שיסמכו עליהם, יכלו לטבוע
מטבע של ממש, אבל מי שגנב את החרט המיוחד
לשליט וטבע מטבעות, קשה היה להכיר בזיוף.

1898 עבודה זרה נה. ערשים של גת
מיי"ט [meit] meit ערקה (חלק של הגת,
שבו מניחים את
הענבים)

ראה לעיל מס' 597.

- מדובר בסתם עכבר, אלא בעכבר השדה. אבל גם עכבר השדה שונה מהסנאי שלנו.
- 1912 עבודה זרה עב: **קנישקנין**
קרול"א carole
מחול
מכאן מעגל של עמחים, ומכאן מערכת צינורות מסביב למיכל, המאפשרת לכמה בני-אדם לשחות ביחד ממנו.
- 1913 עבודה זרה עה: **גורגי**
רידורט"א redorte
סורג המחזיק את הזיתים תחת הקורה בכית-הכר
משובש בדפוסים.
- 1914 עבודה זרה עה: **לולבין**
אישקוב"א escove
מטאטא
ראה לעיל מס' 430.
- 1915 עבודה זרה עה: **עדשים**
מיי"ט [meit] meit
עֲרֵבָה (חלק של הגת, שבו מניחים את הענבים)
ראה לעיל מס' 597.
- 1916 עבודה זרה עה: **כצבין**
קנייב"ץ chenevaz
ארזיג) קנבוס
ראה לעיל מס' 1516. בפירוש שלפנינו השיבוש בין העברית ללועזית החמור, מפני שליד "קנייב"ץ בלע"ז יש לנו "קניבוס בלע"י". לא רק מלה אחת, אלא שחי מלים, הנראות כהעחקה כפולה.
- 1917 עבודה זרה עה: **שיפא**
פוי"ל paweil
סוג של גומא (חורץ?) [paveil]
ראה לעיל מס' 733.
- 1918 עבודה זרה עה: **גמי**
יונ"ק jonc
סוף
- 1919 עבודה זרה עה: **חולטן**
אישקלדי"ר eschalder
לחלוט, לשטוף במים רוחחים
ר' מילונו של לר (מס' 328).
- 1906 עבודה זרה סט: **דולבקי**
מישטיי"ר mestier
מזנון לשמירת אוכל
ראה לעיל מס' 155.
- 1907 עבודה זרה סט: **חלים**
שולדי"ר solder
לרחך, לסתום חור
ראה לעיל מס' 1356. מדובר בחבית, שהיה בה חור ונסחם.
- 1908 עבודה זרה סט: **שיכא**
שושפיריי"ל sospiriel
פתח אוורור
חסר בדפוסים. הכוונה היא לנקב קטן במגופת החבית, המאפשר להריח את היין, המלה, הנגזרת מ-sospirer (soupirer היום) "להיאנח, לנשום ארוכות", קיימת עד היום בהוראת "חלוק קטן של מרתף" (soupleir).
- 1909 עבודה זרה ע: **אופיא**
אישקומ"א escume
קֶצֶף
ראה לעיל מס' 884.
- 1910 עבודה זרה ע: **אמצרי קמצרנא**
אישטינדייליי"ר
להתמתח, להשתרע [estendeillier] estendeillier
הלעז בא אחר "לשוק אחר: מתמוגג", והכוונה לתנועות האדם השוכב בעצלתיים וממתח את גפיו להנאתו. כתב-היד גורס "מתמחד", שאפשר לפרש אותו גם כן "מתמתח". כלומר להאריך את הגפיים לכל אורכם. נוסף לכך רש"י מביא גרסה נוספת "אימצדי קא ממצרנא", כנראה "אני מסתוכב על הצד", ואף זה מצביע על תנועה לא מכוונת של הגפיים.
- 1911 עבודה זרה עב: **משפך**
אינטונידרי"ר entonedoir
משפך
גרסת הדפוסים טריטור"ר מושפעת אולי מגרמנית Trichter. ר' מילונו של לר (מס' 786).

זבחים

1920 עבודה זרה עה. רודפין
רבדי"ש rabdes (מים) סוערים
ראה לעיל מס' 1875.

1921 עבודה זרה עה: צבתא
לישק"א lesche כריך (צמת)
ראה לעיל מס' 773.

1922 עבודה זרה עה: אסכלא
גרדיל"א gradille | gradile אסכלה
צורת הנקבה gradile תמוהה. כי הצורה השכיחה היא
הזכר gradil (לעיל מס' 576 ועוד).

1923 עבודה זרה עה: אבן של נפחים
מול"א mole אבן משחוח
ר' מילונן של לוי (מס' 752).

1924 עבודה זרה עה: שפה
לימ"ר limer לפצור

1925 עבודה זרה עה: קוניא
פלומי"ר plomer לכסות, למשוח
בעופרת
ראה לעיל מס' 606.

1926 עבודה זרה עו. נדבכת
טרישטריש"ט trestrest מחלחל
ראה לעיל מס' 404.

1927 זבחים ב: צלי
חתיכות בשר צלויות קרבונדי"ש
על פחמים charbonedes
ר' בלונדהיים ב' (ע' 145).

1928 זבחים ג. טפוס
מודל"א modle דוגמה, טפוס

1929 זבחים ד: מלא
פראשובי"ץ parasoviz מושלם לגמרי
המלה מורכבת מהקדומת par- (מאד) ומהבינוני
הפעול asoviz (מושלם. מוגשם).

1930 זבחים יד: שיף מישף
פריי"ר freier לשפסף, להתחכך
ראה לעיל מס' 2 ומס' 1210.

1931 זבחים יח. רטייה
אינפ'שטר"א enplastre תחבושת
ראה לעיל מס' 1449.

1932 זבחים יח: סילקן
אישקורציי"ר escorcier לקצר (על-
ידי הפשלה)

1933 זבחים יח: קילבוסת
הנק"א hanche מותך

1934 זבחים יח: מרפק
קד"א code מרפק

1935 זבחים יט. צילצול
בינדי"ל bendel אגד, חגורה
ראה לעיל מס' 251.

הוריות

1926 א הוריות יג. סניפין
סניף
בצורה זו אין זה לעז. ואולי צריך לגרוס שוליב"א
solive, כלומר "קיש (שבין קודה לקורה)".